

ЗНОВУ СЕРПНЕВЕ «АБАСТРЕНІЄ»

Кремлю хочеться війни – задля утримання при владі
й задоволення імперських амбіцій

Кремлівський фіорер не зрадив традиції: серпень – найкращий час для нападу на інші держави ще з часів вторгнення до Чехословаччини у 1968 році. Так було і в Грузії у 2008 році, так і з Україною у 2014 році. Історія повторюється й нині із загостренням в Криму. Спочатку на окупованому півострові відключили можливість переглядати українські інформаційні веб-сайти. Між тим вибухнув автомобіль луганського сепаратиста Плотницького – нібито замах, де, як завжди, «винувата Україна». Потім Росія перекрила кілька пропускних пунктів на своєму «кордоні» на Перекопі. Поблизу Армянська було чути якісь автоматні черги. Ширилися спекуляції про дезертирів з російських частин, і про повстання козаків у Джанкої... На північ Криму росіяни знову перекинули ешелон з військовою технікою, виставили блок-пости. І, зрештою, 10 серпня росіяни розповіли про свій спектакль: нібито українські диверсанти під керівництвом колишнього воїна АТО й волонтера Євгена Панова перетнули перешийок і хотіли підірвати «мир і спокій» в Криму. У перестрілках нібито загинуло один чи двоє «ефесбешників», а Панова затримали. Його брат у Енергодарі Запорізької області одразу заявив, що Євгена викрали. Він не має відношення до розвідки. СБУ заперечила, що планувала якісь диверсії в Криму, а Міноборони України заявило, що не збирається силою відвоювати окупований півострів. У зв'язку із загостренням Україна скликала Раду Безпеки ООН, і попросила своїх громадян без крайньої необхідності не відвідувати окупований півострів. Також було посилено угруповання військ у Херсонській області і охорона стратегічних об'єктів. Секретар РНБО Олександр Турчинов вважає, що ця вся вистава може бути використана як підстава для масштабного наступу російських військ на зразок «Гляйвицького інциденту», коли нібито Польща «напала» на Німеччину 31 серпня 1939 року. Путін, як і Гітлер свого часу, звинуватив владу сусідньої країни «у терорі» і відмовився від переговорів у нормандському форматі. Порошенко суворо відповів йому, що Україна відновить свою територіальну цілісність за допомогою політичних, правових і дипломатичних зусиль, і назвав обвинувачення Путіна «фантазіями». Він ще раз закликав росіян дотримуватися мінських угод, оскільки бої на Донбасі не припиняються.

Голові Одеської ОДА Михайлу Саакашвілі вручили чеську нагороду. 29 липня у празькому Карловому університеті колишній грузинський президент став володарем найпрестижнішого трофею Свободи. У своєму коментарі до новини Михайло Саакашвілі зазначив, що він «вдячний долі за те, що у житті випав шанс сприяти становленню демократії в Грузії, а тепер і в Україні. Також для мене честь отримати цю нагороду саме в Карловому університеті, який по праву вважається кузницею європейської демократії».

Політв'язень Афанасьєв розповідає про російський полон

У Чехії на відпочинку й для проведення зустрічей перебуває політв'язень Кремля Геннадій Афанасьєв, українець з Криму, якого безпідставно затримали у 2014 році на окупованому півострові та засудили в Росії. В червні цього року його обміняли разом із Юрієм Солошенко на двох одеських терористів. В Чехії 26-річний Геннадій перебуває на запрошення організації «Людина в скруті». Підлікувавшись після 767 днів, проведених у в'язницях ФСБ, у курортному містечку Подєбради, він зустрівся з рядом активістів та депутатів, зокрема, із євродепутатами Яромиром Штетіною та Павлом Свободою, журналістам Ондржеєм Соукупом та Рене Кочіком й рядом інших діячів. Також Геннадій відвідає Брюссель, де, можливо, зустрінеться із Федерікою Моґеріні. В Європі він розповідало про російський медіа-геноцид, про катування громадян України, про долі політв'язнів, котрі до останнього часу знаходились у тіні на тлі інших. За проукраїнські погляди російські спецслужби у в'язниці били й мучили молодого кримчанина, зокрема, обв'язували йому статеві органи дротом і пускали в нього електричний струм.

Афанасьєв є свідком захоплення АР Крим, численних порушень прав людини, знає про викрадених та вбитих російськими загарб-

Євродепутат Яромир Штетіна, Геннадій Афанасьєв, Олена Іванців та Рене Кочік з організації «Людина в скруті». Фото з ФБ.

никами громадян України в Криму. Він каже, що чимало громадян РФ мають прагнуть відбудувати Російську Імперію, а Україна є форпостом перед нашестям російської орди на цивілізований світ. «Наша мала просвітницька задача полягає в тому, щоб євродепутати не зменшували, а навпаки збільшували тиск

на Росію через полонених у РФ, та не забували про Кримський прецедент, який лише є попередженням від Путіна до всього цивілізованого світу. Не забували, що у цієї орди зростають апетити, та що треба готуватись до зустрічі з цим агресором».

пор

Потрібна допомога активістові

Шановні читачі, напевно, з багатьох акцій празької громади Ви знаєте Аркадія Шиншинова, учасника із фотоапаратом, а минулого номера змогли й почитати з ним інтерв'ю. Так сталося, що 4 липня ввечері з Аркадієм сталася біда: він потрапив у серйозну автомобільну аварію і зараз лежить в лікарні в Хусті. На повороті в одному із сіл відмовили гальма, і машина, старенький Форд, на швидкості врізалася в огорожу. В Аркадія численні переломи – обох ніг вище колін, грудини, ребер, ознаки забою обох легенів, гідропневмоторакс справа, множинний перелом кісток черепа справа. Після аварії він опинився у реанімації. Аркадію зробили кілька операцій, він тримається у добромуморі, але, звісно, травми йому доведеться заліковувати довго. За ним доглядають мама і брат, Адріан. Лікар щодня випикує ліки, їх на день треба чимало. Витрати тільки на це становлять біля 3,5 тисяч щодня. Тому, хто має можливість і бажання допомогти коштами на лікування Аркадія, можна переказати будь-яку гривневу суму в українському «Приватбанку» на номер картки: 5168 7573 0655 7838, Нейметі Адріан Геннадійович (брат) або просто написавши йому за адресою <https://www.facebook.com/arkadiy.shynshynov>, де він особисто повідомить номер чеського рахунку для переказу.

пор

Острава: український фестиваль і допомога

Харита остравсько-опавська вже багато років проводить благодійницьку діяльність в Україні і для України. Так, 2 вересня цього року на Костьольній площі в Оставі вона влаштує вже Другий український фестиваль, на який запрошено чимало гостей. У програмі заплановані українська музика, лекції, куштування української кухні, виставка фото, кінофільм про діяльність Харити в Україні та Молдові та інше. Ця благодійна організація Католицької церкви нещодавно відвідувала, що у першій половині 2016 року передала завдяки поодиноким жертвам в Україну та Молдову допомоги на загальну суму майже 2,4 мільйона крон. З цієї суми більше половини (близько 1,4 млн крон)

було витрачено на проект «Заочне усиновлення», через який щомісяця отримує допомогу близько 370 дітей та їхні сім'ї. Також допомога надходить людям похилого віку – на Закарпатті щомісяця купуються продукто-ві набори для 235 пенсіонерів. Також 22 літніх людей отримують подібні набори в Молдові (загалом на суму 475 тисяч крон). Зі збірки на січневе свято Трьох Королів було підтримано центр домашнього піклування у селищі Гріґорауца в Молдові та реабілітаційне приміщення для ді-

тей-інвалідів в Калуші (разом 264 тисячі крон). Решта близько 225 тисяч надійшла до дитячого будинку в Івано-Франківську, Будинку спокійної старості в Усть-Чорній, жертвам конфлікту, закупівлю ліків і допомогу окремим особам, які потребували допомоги – гроші на операцію, закупівлю дров тощо.

Вл. інф.

Чехія відновлює MEDEVAC для українців

Евакуація поранених майданівців з Києва до Чехії, весна 2014. Фото army.cz

Нещодавно Чеська Республіка схвалила відновлення дії програми MEDEVAC для України. Важко поранені чи постраждалі під час бойових дій на Донбасі особи зможуть лікуватися у чеських шпиталях. Поряд з українцями чехи хочуть допомогати постраждалим у війні з «Ісламською державою» іракським курдам. Чеські військові лікарі зможуть допомогти трьом

десяткам осіб на рік. Витрати на транспортування спеціальним літаком можуть сягнути 30 млн крон, з яких 6 млн передбачено для України. Тривалість програми поки не відома, але більшість депутатів підтримують її. У 2014 році за цією програмою у Чехії лікувалося понад тридцять українців, важко поранених під час бійок і стрілянини на Майдані.

Також Посольство Чеської Республіки в Україні, Ініціатива Е+ та Київська обласна клінічна лікарня в рамках проекту MEDEVAC оголосили конкурс на тримісячне безкоштовне навчання в Чехії за напрямком «тренер для тренерів з фізичної реабілітації». У вересні-листопаді 2016 року київський спеціаліст стажуватиметься у Чехії. Проектом MEDEVAC передбачається створення сучасного реабілітаційного відділення на базі Київської обласної клінічної лікарні відповідно до міжнародних стандартів, та відкриття тренінгового-лікувального центру з під-

готовки фахівців з фізичної реабілітації (мультидисциплінарних команд). Претендент повинен мати вищу освіту та досвід роботи за напрямком «фізична реабілітація», високу внутрішню мотивацію впровадити в Україні сучасну систему реабілітації, готовим бути наставником для інших спеціалістів. Бажаним є знання англійської мови. Необхідно пройти телефонну співбесіду з куратором проекту та пройти співбесіду в Посольстві Чеської Республіки в Україні, а після повернення в Україну відпрацювати протягом двох років в тренінгово-лікувальному центрі з підготовки фахівців з фізичної реабілітації і навчити українських спеціалістів усім знанням і навичкам, отриманим в Чехії. Також необхідно буде взяти участь у розробці програм тренінгів для спеціалістів мультидисциплінарних команд та у їхньому методичному забезпеченні, створенні навчальних підручників з фізичної реабілітації.

Вл. інф.

Світла пам'ять Далібору Штіпці

3 серпня 2016 року раптово на 52 році обірвалося життя прекрасної людини, скромного християнина, вірного сім'янина, дбайливого батька, люблячого чоловіка, широкого товариша Далібора Штіпка. Він народився 18.04.1965 в Хо-

мутові. Все своє свідоме життя він присвятив сім'ї, родині, яких любив понад усе, а також цікавій роботі, в якій повністю реалізував себе. Був активним учасником громадського об'єднання «Дзвони надії» Української ініціативи в Чеській Республіці (УІЧР). За національністю чех, але серцем і душою – щирий українець. Україну він любив понад усе! Часто подорожував

з сім'єю її неповторними теренами, безмежно любив чарівні Карпати, Львів. Він мав велике серце і глибоку душу патріота. В разі потреби завжди вмів підтримати, вислухати, порадити, допомогти. Важко повірити, що Тебе вже нема між нами, але в наших серцях, в серцях своїх рідних і близьких, друзів, Ти залишишся назавжди дорогим побратимом і товаришем. Спи спокійно дорогий братку Даліборе!

Українці Хомутова.

Відкрили «Українські студії» в Брні

Нещодавно відкрита спеціальність в університеті імені Масарика в Брні зосереджуватиметься на політиці і реаліях України. Адже державний та мас-медіальний попит спрямований на фахівців, які знайомі не тільки з українською мовою та літературою, а й експертів, які детально поінформовані про етнічну, культурну історію і політичну ситуацію в країні.

До новоствореної спеціальності «Українські студії» абітурієнти могли подавати заявки до 11 серпня. Філософський факультет Університету імені Масарика оголосив прийом на оновлену спеціальність, яка відповідає актуальним суспільним подіям. «Про необхідність нового підходу до бакалаврату україністики ми думали ще до ескалації ситуації в Україні. Ми

помітили підвищення інтересу до всього, що відбувається в цій країні», – каже Петр Каліна, доцент Інституту славистики, який поведе навчання новій спеціальності.

Передбачається, що тут зможе навчатися 25 осіб чеською мовою. Вступний іспит складатиметься з іспиту про українські реалії, з чеської мови та базових лінгвістичних термінів. Українська мова вивчатиметься протягом навчання. Раніше суто філологічно орієнтована спеціальність змінилася завдяки порадам випускників. Вони без проблем знаходять роботу, але часто це не зовсім безпосередньо в секторі, який вони вивчали. «Роботодавці потребують більш лінгвістично грамотних українців зі знанням сучасної політичної, культурної та економічної ситуації

Студенти брненської україністики на початку Майдану 8 грудня 2013 року. За їхньою порадою філологічна спеціальність розширилася на культурну, соціальну, політичну. Студенти МУНІ знатимуть про Україну більше.

в Україні, ніж суто філологів в класичному розумінні цього слова», – додав Каліна. Теоретичні та лінгвістичні літературознавчі предмети в новій моделі переходять на магістерський ступінь.

Діти військових побували у Чехії

В Празі дітки загиблих в АТО воїнів бодай на деякий час змогли відволіктися від смутку за втраченим татом, який захищав Україну від путінської орди. Фото Галини Андрейців.

В рамках проекту «Допомагаємо Україні разом» міжнародна неурядова організація Українська Європейська Перспектива у співпраці з мерією столичного району Прага 4, дитячим садком «4pastelky», Празьким Майданом та транспортною фірмою «Ніколо» запросила дітей українських військових, загиблих у війні з Росією, на літні канікули до Праги. Проект взяв під патронат Петр Штепанек, мер району Прага 4. У поїздку запросили 22 дітей віком від 6 до 11 років, 4 вдови і трьох добровольців у якості супроводу. Більшість з них ніколи не виїжджала з-за меж об-

ласті. Побували у чеській столиці 13-21 липня діти зі Львівщини, Закарпаття, Дніпропетровщини й Житомирщини. Це вже друга така поїздка, вперше за допомогою УЄП дітки їздили до Праги взимку 2015 року.

Екскурсії Прагою, знайомства вечорами з чеськими дітьми, спільні гри і поїздки, відвідування Національної галереї в Празі, зоопарку, Національного технічного музею, Ботанічного саду та багато інших цікавих місць побачили діти українських героїв. «В перший день вони майже не контактували з іноземцями, та згодом себе дуже вільно почували. Почали розу-

міти чеську мову, відповідали українською. Вчать знаходити спільну мову між собою. Виїзд в іншу країну, знайомство з іншою культурою, це і є певний шлях – як будувати позитивне мислення та світосприйняття у дітей», – розповіли «Радіо «Свобода» волонтерки з Армії SOS Аліна та Дарія.

Діти перепробували найрізноманітніші чеські страви, а також різні смаколики, морозиво, напої. Поїздка була організована завдяки виключно українським і чеським, переважно приватним, спонсорам, у багатьох фірмах та закладах дітям дали суттєву знижку. Загальна вартість проекту становила понад 68 тисяч крон.

Як повідомила активістка УЄП Галина Андрейців, після закінчення поїздки дітей до Праги на відкритому рахунку залишилося трохи більше 53 тисяч крон. Вона поїхала в Україну, де передала воїнам з 54 ОМБР від Чехії на безпілотник 12 тисяч гривень. Безпілотник одразу ж відправився на передову розвідникам. Решту коштів пані Галина використала для допомоги сім'ям воїнів, які постраждали або загинули у війні з Росією.

Вл. інф.

Операційний стіл для Луцька

Операційний стіл для луцької лікарні було придбано за рахунок збору коштів на Празькому Майдані, який, як відомо, щонеділі збирається на Площі Старого Міста у чеській столиці. У понеділок, 1 серпня 2016 року, у Волинському обласному госпіталі для ветеранів-інвалідів український виробник встановив операційний стіл, який подарували від імені чеських прихильників України активісти товариства «Празький Майдан». Завідувач хірургічного відділення обласного госпіталю Олександр Кругляк розповів, що основна перевага такого медичного обладнання – це вмонтований рентген, який дозволяє робити знімки прямо під час операції. Окрім того, механічний стіл пристосований для того, щоб нахилити

оперованого під потрібним кутом, що дуже полегшує роботу хірургів, а витягнуті підлокітники – спрощують роботу анестезіологам. Стіл типу «Біомед МТ300» на суму понад 83 тисячі чеських крон того ж дня був використаний у першій операції. Необхідну суму збирали люди та активісти: скидалися, хто скільки міг, готівкою до спеціальної каси, або ж безготівково банківським переказом на прозорий рахунок.

Волинський обласний госпіталь для ветеранів-інвалідів у Луцьку – державна лікарня, яка доглядає за ветеранами Збройних Сил України. Більшість пацієнтів – це воїни ЗСУ й добровольчих батальйонів, які беруть участь у бойових діях на сході України проти сил сепаратистів і російської армії. «Празь-

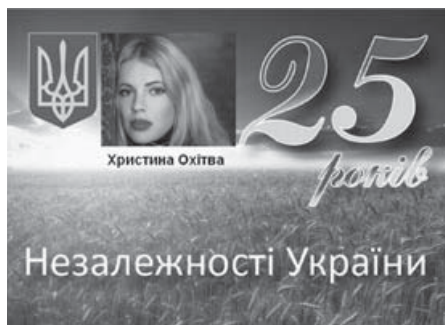

Багатофункціональний операційний стіл у Луцьку, придбаний коштом збірки «Празького Майдану». Фото «Волинські новини».

кий Майдан» – товариство, яке публічно підтримує Україну в її боротьбі проти російської агресії. Діяльність товариства спрямована на матеріально-технічну допомогу Україні, влаштування пікетів, мітингів чи вуличних дискусій з інформування чеської громадськості про ситуацію в Україні.

Катерина Скрипник

«Стромовка» відзначатиме День Незалежності

День Незалежності України планується відзначити в Празі. 28 серпня о 15.00 у парку «Стромовка» відбудеться святковий вечір до 25-річчя проголошення України із програмою, музикою та укра-

їнськими стравами. Вхід – безкоштовний. У програмі виступатимуть українські гурти, солісти, гратиме просто музика до танцю. Виступлять, зокрема, Христина Охїтва – заслужена артистка естрадного мистецтва України, Микола Задора – естрадний співак, автор пісень, шоумен, Mai&Friends – американ-соул, блюз, Павло Бубряк – музикант, композитор, естрадний співак, автор пісень, Ігніс – український фольклорний гурт з Праги, Микола Медвідь – інструментальні виконання української та світової музики, Джерело – творчий колектив з Праги, Станіслав Івасюк з Маріуполя, Олена Лань презентує унікальну сучасну казку «Бурдебач» та інші...

До танцю гратиме «Святослав». Це буде чудова нагода наприкінці літа зустрітись, поспілкуватися і відпочити, а також підтримати українську громаду! Точна адреса проведення заходу: «Тіскарна на Вздуху», ареал Виставиште 67, Прага. Вхід з боку парку «Стромовка», трамвай 12, 17, 24, 53, 54, зупинка «Виставиште»). Захід підтримала Українська ініціатива в ЧР, Бізнес клуб, Українські профспілки, Українська європейська перспектива, Асоціація Української громади, Український народний дім. Детальніше можна дізнатися на сайті www.ukrajinci.cz або за телефоном: 777212237.

дар

Безпека починається з табору

Сорок дітей із чотирьох прифронтових міст, таких як Красногорівка, Авдіївка чи Миронівська евакуювали під обстрілами добровольці чеської християнської організації «Бажання допомоги». Як розповів активіст товариства Міхал Коди Кісліцкі, який вже два роки практично безперервно перебуває у Слов'янську та прифронтових зонах, за рахунок зібраних у Чехії коштів вони змогли на два липневих тижні привезти дітей до карпатського села Орів, що неподалік Трускавця Львівської області. Діти, більшість з яких бачили гори вперше в житті, ходили у туристичні походи, спали в наметах, пили місцеву цілющу мінеральну воду «Нафтуся». Організатори, утім, повинні були долати і «комплекси дітей війни» – скажімо, у стресових ситуаціях вони почали палити

цигарки. Християни не можуть мати такої шкідливої звички, тому курцям пропонували особисті молитви до Господа, щоб Він допоміг позбутися потягу до цигарок.

Діти грали в театр: двоє друзів – християнин Марек та хуліган Рамон – святкували день народження Марека, однак Рамон намагався різними махінаціями змінити цей день під себе. Також були різноманітні гри, на зразок «Подарунок для друга», «Лицарі та принцеси», молоді люди показували свої таланти, малювали картини на річці галькою, в'язали браслети, виготовляли ляльки зі шкарпеток, вчилися грати на гітарі українські й чеські пісні, вивчали деякі псалми та притчі тощо. На п'ятий день табору всі поїхали до Трускавця на екскурсію. Не обійшлося й без дискотеки, однак кожен день

починався і закінчувався молитвою. Організатори сподіваються до кінця літа провести ще один такий табір, і постійно збирають кошти на його проведення. Про деталі можна довідатися на сайті www.chutpomahat.cz.

Вл. інф.

Діти з прифронтових міст трохи відпочили у Карпатах завдяки чеським благодійникам. Фото з групи у FB taborbezpesi.

Життя – це боротьба

Олена Теліга вдруге на еміграцію не подалася, а героїчно прийняла смерть у Бабиному Яру

ТЕКСТ: Богдан ЧЕРВАК

Олена Теліга

В камері, де вона перебувала перед розстрілом, знайшли напис, зроблений її рукою: «Тут сиділа і звідти йде на розстріл Олена Теліга». Зверху було викарбувано стилізований під меч тризуб. 22 лютого її розстріляли в Бабиному Яру.

Олена Теліга народилася 21 липня 1906 року. Імперський Санкт-Петербург став містом її дитинства і юності, та Олена походила з української родини: її батько – Іван Шовгенів, родом із околиць степового Слов'янська, був інтелігентною й освіченою людиною. За фахом – інженер, спеціаліст з гідротехніки, а мати – родом з Поділля. Чуйна і добра жінка. В родині Шовгенівих панувала російська мова, хоч батьки ніколи не цуралися свого українського походження.

Дитинство Олени було доволі безтурботним. Батьки жили заможнo, а тому Олена і двоє її старших братів мали добре виховання й освіту. Часто Шовгеніви подорожували: виїжджали на Кавказ, милувалися краєвидами Фінляндії. Змалку Олена вивчала мови: добре засвоїла французьку і німецьку, не знала лише української. Культурне середовище, читання книжок, відвідування театрів спонукало дівчину взятися за перо. Правда, перші спроби були незграбними й про них пізніше вона говорила лише жартома.

Приєднуються до українства

У 1917 році інженера Івана Шовгеніва запрошують стати професором Київської політехніки. До Києва перебирається Олена й опановує науку в одній із гімназій. Київське життя дуже відрізнялося від петербурзького, і Шовгенівих тут застала українська революція. Так, Іван Шовгенів стає міністром уряду Української Народної Республіки (УНР). Старший брат Сергій – вояком армії УНР. Та згодом батько і старший брат змушені були податися на еміграцію. Олена разом з матір'ю і молод-

шим братом залишаються в окупованому більшовиками Києві. Невдовзі приходить голод і розруха, до нестатків додається постійне цькування. На Олені міцно закріпився ярлик «петлюрівки». Мати Олени зрозуміла, що в умовах радянської влади вона не зможе дати дітям не лише доброї освіти, але й зберегти їхнє життя.

Навесні 1922 року вони покидають Україну. Дорога на Захід була важкою, сповненою великих небезпек, але саме в дорозі Олена пізнавала Україну і її народ. Шлях пролягав через Вінницю, де червоноармійці арештовують втікачів. Потім – Кам'янець-Подільський, далі перехід кордону й Олена опиняється в польському містечку Тирнові, де вже було чимало інтернованих вояків Української Армії. Олена чи не вперше побачила їх отак зблизка. Зустріч з батьком принесла щасливі хвилини радощів, які так доречні були після небезпечної подорожі.

Не без сутчик

Вони перебираються до Чехословаччини, до Подєбрад, де батько Олени дістає призначення ректора Української Господарської Академії. Сама Олена записується на матуральні курси, щоб згодом вступити на історико-філологічний факультет Українського Педагогічного інституту імені Драгоманова в Празі. Подєбрадський період життя Олени надзвичайно цікавий, сповнений різноманітних знайомств і зустрічей. Тут поступово почало кристалізуватися її українське «я». У Подєбрадах вона знайомиться із Леонідом Мосендзом. Він готує її до вступу в інститут, як колишній вояк Української Армії, талановитий поет і відомий вчений допомагає знайти те творче середовище. Відтак Олена знайомиться з Євгеном Маланюком, Юрієм Дараганом, Василем Куриленком, Наталією Лівницькою-Холодною, Оксаною Лятуринською, Олегом Штулем. Особливе враження справляє Микола Сціборський, чий інтелект, ерудованість, сила переконань, неабиякі ораторські здібності захоплювали багатьох.

Олена часто відвідує різноманітні студентські зібрання, бере активну участь у гарячих дискусіях. На одному із зібрань в Народному Домі, де були присутні російські емігранти-монархісти, пролунали образливі випадки проти української мови. Олена одразу ж безкомпромісно заявила: «Ви хами! Та «собача мова» – моя мова! Мова мого батька і моєї матері. І я вас вже більше не хочу знати». На одній із таких вечірок вона знайомиться з Михайлом Телігою, високим вродливим юнаком, який походив з Кубані й був старшиною армії УНР. Знайомство Олени й Михайла переросло в кохання й незабаром вони одружилися. Навчаючись у Празі, О. Теліга

Памятник Олені Телізі неподалік Київського політехнічного інституту. Скульптор В. Шур. На постаменті вибито слова з її віршу:
*Не раз скажу: змагайся і шукай! Вдивляйся в очі пристрастей і зрічень!
 І знаю я – в один затихлий вечір
 До інших брам сягне твоя рука*

розпочинає свою літературну діяльність. Її вірші з'являються на сторінках «Літературно-Наукового Вістника», інших часописів.

Польща, кабаре і Донцов

У 1929 році помирає мати Олени, а Михайло закінчив Українську господарську академію, здобувши фах інженера-лісівника. Вони переїжджають до Варшави. Закінчується дещо романтичний період студентства й розпочинаються нелегкі емігрантські будні. Польща зустріла Телігів непривітно. Роботу знайти було важко. Михайло заробляв працею інженера-землевпорядника у Желязній-Жондові. Коли в дружини не було можливості вчителювати, вона співала під акомпанемент чоловікової бандури в ресторанах і кабаре. Олені доводилося пробувати себе й у ролі манекенниці, аби отримати якийсь гріш. Звертаючись до чоловіка, вона зазиратиме в прийдешнє: «Не цвітуть на вікні герані – сонний символ спокійних буднів. Ми весь час стоїмо на грані невідомих шляхів майбутніх».

Та Олена не полишає мистецької й громадської праці. У Варшаві знайомиться з Дмитром Донцовим, стає постійним автором його «Вістника» і дуже скоро – одним із чільних представників «Вістниківської квадриги». Творчий доробок Теліги науковці, дослідники літератури й мистецтва ставлять в один ряд із творчістю Лесі Українки. У Варшаві Олена є учасницею майже усіх святкувань, академій чи літературних дискусій. Правда, тепер вона

частіше виступає сама, виголошує реферати, читає власні поезії. Її цікавила кожна звістка, що приходила з поневоленої України. З болем в серці вона сприйняла повідомлення про загибель двох українських патріотів – Василя Біласа й Дмитра Данилишина й відразу написала вірш «Засудженим». Вона цікавиться діяльністю Організації Українських Націоналістів (ОУН), яка поступово ставала найвпливовішою громадсько-політичною силою на Західній Україні.

Готуючись додому

У 1938 році у вогні визвольних змагань постає Карпатська Україна. Триумф і трагедія молодій державі мали великий вплив на формування світогляду Олени. Але Європа жила у передчутті світової війни, і в Олені не було жодних сумнівів щодо політики Німеччини і Гітлера відносно України. Вона розуміла, що розраховувати слід було лише на власні сили й важку боротьбу. У вересні 1939 року вперше побачила, як на вулицях Варшави німці безкоштовно роздавали їжу і, хоч голоду не було, але поляки не полишали можливості скористатися «щедрістю» окупанта. Це викликало обурення. Рабства Теліга не терпіла.

У грудні 1939 року Олена після розмови з Олегом Ольжичем вливається в український рух. Вона активно працює в Культурній референтурі ОУН, готувала ідеологічні й вишкільні матеріали, які відправлялися на українські землі. Склада-

ла тексти листівок, відозв, лєтучок. Мала публічні, але нєлєгалньні виступи перед члєнством ОУН, якє приходило з України. Коли рєволюціонєри-підпільники впершє побачили Тєлігу, то поставилися до нєї з нєдовірою, мовляв, така молода і вродлива пані нє годилася для нєбєзпєчнї підпільнї боротьби. Однєк вжє післє перших слів О.Тєліги вони проїнялися до нєї цілковитою довірою, бо скоро розглєділи в нїй полум'яну націоналістку. У Краковї О.Тєліга очолила мистецькє товариство «Зарєво», якє гуртувало навколо сєбє творчу молодь. В ці роки вона інтєнсивно студіює літєратуру, якє приходила з підрадянськї України. Інтєлєктуально, морально і творчє готувала сєбє до повєрнєння на рїдну зємлю.

У 1940 році в ОУН стався розкол. Тєліга важко цє переживала, алє залишилася на боці Голови ОУН полковника Андрїя Мєльника. У липні 1941 року в складї однієї з похідних груп ОУН Олена Тєліга разом з Уласом Самчуком перейшла Сян в районї Ярославa і вирушила до Львова. А вжє 22 верєснєя 1941 року вона виїжджає до Рівного, якє було перехїдним пунктом у перєправї груп на Київ. 22 жовтнєя О.Тєліга прибула до Києва. Так сповнилася її мрія. Вона повернулася до міста своєї юності, столицї України.

Органїзація літєратурного життєя

Вона стає головою Спїлки українських письменників. Починає виходити літєратурно-мистецький альманах «Лїтаври» як додаток до газети «Українськє Слово», редагований О. Тєлігою. За короткий час довкола Спїлки вдалося згуртувати чимало інтєлігенції. Впершє за довгі роки більшовицького понєволеннєя у Києві відкрито почали говорити про державність, з'явилася національна символїка, в церквах українськю мовою почала правитися Служба Божа. Газета виходила накладом 50 тисяч примірників і поширювалася далеко за мєжами Києва.

Така активність становила нєбєзпєку для імперіалїстичнї полїтики Третього Рейху. Редактори цє добре собі усвідомлювали. Алє вони йшли напролом. Важливо було зробити в цьому напрямку якнайбільшє, перед тим, коли ворог почнє свої рєпрєсії. Видання знайомили читачів з творчістю поетів і письменників, які донєдавна замовчувалися в Україні, оскїльки були рєпрєсовані або розстріляні. Кияни мали змогу пізнати творчість українських митців єміграції, друкувалися твори О.Ольжича, У.Самчука, Л.Мосєндза, Є.Маланюка та інших. Вони мали яскравє антїмосковськє забарвлєння. Постійно наголошувалося на відмінності й окремїшності нє лише українськї культури і духовності, алє й стилю роботи, пове-

дїнки й думки. Часом приносили статті, в яких автори славили фюрєра і його «новий порядок». Такї статті заверталися і нє друкувалися, навїть з огляду на тє, що цє дуже часто було приводом для доносїв у гєстапо.

Арєшти й розстріли українців

Активність ОУН в Києві довго нє могла бути поза увагою нїмєцьких властей. У листопадї 1941 року почалися арєшти в Житомирї, Коростєні, Радомишлї, інших містах і сєлах. У передмістї Житомира, на Мальованці, почалися розстріли. Впродовж листопада і груднєя тут було розстріляно сотні українських патріотів. Київ жив в очікуванні рєпрєсій. У першїй половинї груднєя було заарєштовано Івана Рогача, Ярослава Оршана-Чємеринського, Миколу Олійника, інших співробітників «Українського Слова». Тижнєвик перестав виходити. Згодом було закрито «Лїтаври». Смертєльна нєбєзпєка нависла над Оленою Тєлігою. Натомїсть вона категорично відмовилася покинути місто, а всі свої зусилля сконцентрує на роботї Спїлки українських письменників. «Олена Тєліга живе мов на Клондайку, – згадує Олег Штуль. – Жажливе харчування, в хатї зимно, нємає ні води, ні світла. Алє поєтка щодєнно, точно о 9 годинї ранку, акуратно зачесана, єлєгантно вбрана, трясучись від холоду з посинїлими пальцями, алє з привїтною й підбадьорюючою усмішкою – в помєшканнї Спїлки на вулицї Трьохсвятитєльськїй. Цє був справжній героїзм, і все для того, щоб дотримати слова своїх засад і продовжувати роботу. Тут вияви-

лася постать Олєни Тєліги у всїй її величї – в життї рєалїзувала свої засади до останнього».

Неоднєразово робилися спроби перєконати О.Тєлігу в нєобхідності якнайшвидшє покинути Київ. Вона категорично відмовлялася. У переддєнь її арєшту до Києва повернувся Олег Ольжич, який коротчасно покинув столицю у сїчні для того, щоб зустрїтися з полковником Андрїєм Мєльником. Він домагався зустрїчі з Оленою Тєлігою, щоб перєконати її у нєобхідності залишити Київ і тим самим врятувати своє життєя. Алє зустрїч так і нє відбулася.

Вранці 9 лютого 1942 року Олена Тєліга пішла до Спїлки українських письменників, дє вжє була засїдка гєстапо. За годину туди прийшов чоловік – Михайло. Поєтку разом із чоловіком було розстріляно в двадцятих числах лютого (прийнято вважати 22-гє) у Бабиному Яру. Один із катів післє смертї О.Тєліги казав, що «нє бачив мужчини, щоб так героїчно вмирив, як цє гарна жїнка».

Загалом втрати ОУН у Другїй свїтовїй вїйні були величєзними. Загибло п'ятеро з дев'яти члєнів ПУН, серед яких нєзабутнїй Олег Кандїба-Ольжич, по-звїрчачому закатований фашистами у концтаборї «Заксєнгаузен», 197 члєнів керївного активу ОУН. Близько п'яти тисяч члєнів ОУН впали жертвами гїтлєрївського терору у боротьбі за визволеннєя України.

Автор є головою Органїзації Українських націоналістів (Київ)

Олена Тєліга разом із чоловіком Михайлом, який добровільно пішов з нею на розстріл.

Місто для автомобілів

Чеський архітектор Осаму Окамура часто навідується до Ужгорода й розповідає про враження

ТЕКСТ: Максим МЕЛЬНИК

Осаму Окамура – чеський архітектор японського походження. Осаму народився у японському мегаполісі Токіо, диплом архітектора здобув у Чехії. Сьогодні пан Окамура працює архітектором та організатором міжнародного фестивалю архітектури у Празі reSITE, куди за обміном досвіду приїжджають найвідоміші архітектори світу. Осаму професійно займається плануванням міста, урбанізацією та питаннями якісного життя у містах.

Осаму любить Прагу, має велосипед і річний проїзний на громадський транспорт, а ще він ненавидить автомобілі... Так, він є братом чеського ультраправого політика Томіо Окамури, який останнім часом займає екстремістські, антимігрантські, ісламо – й укранофобські позиції, однак пан Осаму разом із найстаршим братом, теологом Гаято Окамурою різко від них відмежовується, хоча й утримує із Томіо дружні, братерські відносини.

Кілька років тому Осаму відкрив для себе Ужгород. Чеський архітектор несподівано побачив в Ужгороді те, що звичайні ужгородці вже давно не помічають. З Осаму Окамурою видання *uzhgorod.in* говорило про те, яким має бути сучасне місто, що таке урбанізація і про те, яким він бачить Ужгород.

Осаму Окамура на дискусії про сучасну стратегію розвитку старого міста в Інституті міста Ужгород, 9 травня ц. р. Фото: ФБ-сторінки інституту.

Як Ви вперше потрапили до Ужгорода?

Як архітектор я багато подорожую. У мене давно було бажання потрапити в Україну. Минувшого літа під час відпустки я вирішив

приїхати до Ужгорода. Мешкав я у готелі «Закарпаття». Можливо, комусь це здаватиметься дивним, але мушу сказати, що це дуже цікава будівля у стилі модернізму, хоч сьогодні вона не у найкращому стані. Але з професійної точки зору, це якісна архітектура, яка має свою концепцію.

Якими були перші враження від міста?

Мене шокувало, що це місто знаходиться на самісінькому кордоні. Я, звичайно, це знав, коли дивився на мапу, але коли ти відразу з кордону потрапляєш у місто, то це вже зовсім інші відчуття. Це досить дивно, бо, зазвичай, коли ви приїжджаєте до іншої країни, спочатку бачите поля і природу, а тут ви відразу потрапляєте на вулиці міста. Загалом саме в'їзд до міста через соціалістичний бульвар (*мається на увазі проспект Перемоги, нині вулиця Капушанська – ред.*) надзвичайно цікавий. Ця вулиця має свій колорит і вона багато чого розповідає про місто. Цей проспект навіть має трохи помпезний характер. Очевидно, архітектори тої доби хотіли показати Ужгород як молоде, амбіційне місто. Така архітектура була дуже прогресивною на свій час, вона також вирішувала житлові проблеми. А от негативне враження на мене справив простір біля автовокзалу. Там панує хаос, мішанина стилю, якісь будки, крамнички... Явно бракує міського планування як такого. Загалом, коли я приїжджаю у якесь нове місто, то відвідую не лише центр, але обов'язково їду подивитись на околиці міста, бо саме там ховається правда.

В Ужгороді відчувається великий контраст між центром і периферією?

Цей контраст – просто величезний! Якщо говоримо про ужгородський адміністративний район Галагов, побудований чехами, то у мене відчуття, що я взагалі десь у Празі. Цей район дуже добре продуманий і спланований. Продумані навіть дерева, які створюють тінь для людей у спеку. Між цим районом і, скажімо, районом автовокзалу, або спальними районами Ужгорода, існує справжня прірва у плануванні. Таке враження, що це зовсім інші міста, які живуть іншим життям.

На ужгородській вулиці Духновича, яка веде до замку, автомобілів більше, ніж пішоходів. Фото Володимира Парафа.

Чеський вплив в архітектурі в Ужгороді усе ще відчувається?

Дуже. Але це, радше, загальний центральноевропейський вплив. У районі Галагов навіть бруківка така ж, як у Празі! Такий самий розмір! І викладена вона саме так, як у столиці Чехії. Мене це дуже здивувало.

Що ще здивувало?

У перший день свого приїзду я відправився на прогулянку містом. Було дуже темно. Освітлення міста було дуже поганим. Мушу зізнатись, що у той момент моє враження від міста було досить гнітючим. Тоді я навіть подумав, що у цього міста не дуже багато перспектив... Але несподівано я побачив, що в одному з двориків у старому місті за допомогою проєктора люди дивляться фільм, проєктований на стіну будинку. На моє величезне здивування, це був документальний фільм про велодоріжки у місті. Після перегляду люди активно дискутували та сперечались на тему велосипедів у місті. Я долучився до їхньої розмови. Як виявилось, це була група молодих активістів, яким не байдуже це місто. Це мене вразило. Так почалися мої стосунки із Ужгородом. Цього року активісти інституту міста організували конференцію з міського планування в Ужгороді. Я радий тут бути в якості лектора.

Який характер має Ужгород?

Дуже контрастний. Це – дуже динамічне місто, яке швидко розвивається. На жаль, дуже хаотично. Водночас, це місто – близьке до природи. Найбільше впада-

ють в очі контраст у плануванні між різними частинами Ужгорода. Мені здається, що в Ужгороді багато говорять про збереження старого міста, і це дійсно дуже важливо, але говорити треба і про околиці. Саме там живуть люди, саме там потрібно створювати умови для комфортного життя.

З Осамю ми розмовляємо в одному фешенебельному кафе, на даху, з якого відкривається гарна панорама на пагорби Ужгорода. Осаму милується панорамою міста, але відразу помічає елементи, що «стирчать», і порушують міську гармонію.

– Ось подивіться на той будинок (Осаму показує на приватний будинок на пагорбі, що виріс біля університету. Будинок належить одному з міських депутатів). До цього будинку дуже важко дістатись. Більше того, це означає, що дозволивши спорудження приватного сектора, місто саме себе зобов'язало будувати ще й відповідну інфраструктуру. Хто буде платити за дороги до цього приватного сектора? За неї платитимуть звичайні люди. Окрім того, місто має узяти на себе зобов'язання щодо каналізації та електрики цього елітного району. Утримання усієї інфраструктури коштуватиме величезні гроші у майбутньому. Це все дуже погане планування розвитку міста. Фактично, це – крадіжка міського бюджету.

Крадіжка?

Так, це крадіжка на перспективу...

Чому Ви так ненавидите автомобілі?

Автомобілі вбивають урбанізацію як поняття. І не тільки в Ужгороді, але в усьому світі. Сьогодні вже нема того натхнення від автотранспорту, яке панувало у 60-70 х роках. Загалом наше надмірне користування автомобілями спричинило справжню урбаністичну катастрофу: у деяких американських містах площа автомобільних доріг становить близько 80 відсотків усього міста. Це просто абсурд.

Яка ситуація з автомобілями у Токіо?

Протилежна до Америки. У Токіо надзвичайно дорога земля. Вам ніхто не дозволить паркувати машину на вулиці. Більше того, ви не зможете купити машину, поки ви не маєте підтвердження, що у Вас оплачено місце у підземному паркінгу на цілий рік. У Японії не проблема мати машину, але проблема у тому, де її паркувати. Ось тому, незважаючи на величезну кількість населення, Токіо надзвичайно компактне місто – ви усюди можете дістатися пішки. Окрім того, Токіо має один з найкращих у світі громадський транспорт. Ніхто не соромиться їхати на роботу на метро, велосипедом або автобусом, це нормально і правильно.

Яка ситуація у Чехії?

Ситуація погана. У 90-х роках серед мешканців Праги була мода будувати будинки далеко за містом. Відстань від роботи до їхнього будинку, можливо, більше 20 кіло-

метрів. Тепер щоранку можна бачити тисячі пражан, які стоять у заторах і снідають у машинах. Маємо парадокс: ніби є великий замський будинок із власним садом, але свободи пересування люди не мають. Вони залежать від машин. Від цього найбільше страждають підлітки, які хочуть спілкування з друзями, а також люди похилого віку, яким не так просто дістатися міста. Сьогодні у Празі спостерігається тенденція повернення до міста.

Як Ви дістаєтесь на роботу?

Здебільшого автобусом або велосипедом. У мене нема машини і ніколи не було. Я – великий прихильник громадського транспорту. Полічіть, скільки людей може вміститись у сучасний автобус і скільки – в один автомобіль. В автобусі можуть бути десятки людей, а в машині сидить, здебільшого, лише одна людина. Автобус має мати пріоритет в усьому. Коли машини чекають у заторі, автобуси мають їхати. Міська влада має робити усе для того, аби пішоходи, велосипедисти та громадський транспорт мали перевагу в усьому. Цікавий досвід планування міста має Копенгаген, столиця Данії. Кілька років тому міська влада прийняла рішення – кількість пішоходів у місті має зрости на 10 відсотків. Це було дуже важливо для міста, бо більше людей, які ходять пішки, означало більше прибутків для маленьких магазинів. І це, у свою чергу, означало збільшення загального рівня життя, це також покращення спілкування між людьми, обмін ідеями і думками. Це дуже довгий ланцюжок взаємопов'язаних речей, від яких виграють і люди, і місто у цілому. Насправді, це була дуже важлива і амбіційна мета. Повірте, збільшити кількість пішоходів не так просто. Але місто Копенгаген цього досягло.

Яким чином?

Були проведені серйозні дослідження. Науково доводили, чому на одній вулиці ширина тротуару з різних сторін має бути різною. Фахівці з урбаністики стежили за тим, де люди більше ходять: на південній чи на північній стороні. Урешті-решт прийшли висновку, що південні тротуари мають бути ширшими, бо у такій північній країні, як Данія, люди полюбляють ходити на сонці, на південній стороні вулиці. Це здається смішним, але від цього залежав прибуток магазинів, які від розширення тротуару дуже виграли. Після такого ретельного планування і розробки міського дизайну, повністю змінилась атмосфера у місті: воно стало кращим, зручнішим і більш активним.

Яке відчуття від кількості машин в Ужгороді?

Тут усе навпаки. Це місто належить машинам. Їх занадто багато. Особливо у центрі, який би мав бути виключно пішохідним. Таке враження, що люди живуть трохи не за своїми можливостями. Паркування у центрі

Розважальний центр «Джин» у рожевих кольорах належить до «вершин» сучасного архітектурного мистецтва, який шокує іноземців в Ужгороді.

міста – це просто занадто! Знову згадаю Японію, такого собі ніхто не може дозволити. У Європі люди втрачають те, що мають. В Америці ситуація ще гірша. У Японії, через брак землі, навчилися цінувати кожен сантиметр площі, використовувати його так, аби від цього була максимальна користь. В Ужгороді машини мають перевагу над пішоходами в усьому, а має бути навпаки.

Чи може пересічна людина змінити своє місто, або принаймні мати вплив на його розвиток?

Може! Кожна людина може змінити своє місто, зробивши зранку свій вибір: як дістатися до роботи, школи або ще кудись. Якщо людина вирішить пішки до роботи, повірте, це змінить не лише місто, але і свідомість цієї людини.

Яким чином?

Людина буде сприймати своє місто зовсім по-іншому. Окрім того, вона почне розмірковувати, у якому місті вона хоче жити, як далеко від роботи хоче мати своє помешкання, якими мають бути тротуари. Якщо ж зранку вибір зроблено на користь автомобіля, то таке рішення теж вплине на місто. Сприйняття простору і свого життя теж буде іншим. Коли ми їдемо у машині, нас вже не дуже цікавить, як виглядає тротуар, скільки у нашому місті лавиць. Ось чому я завжди кажу: планування міста вирішують насправді не лише архітектори, але і звичайні люди.

Яке Ваше улюблене місто?

Важко сказати... Напевно, треба запитати, про моє улюблене місце у місті. Наприклад, у Празі я люблю набережні на Влтаві. Таке враження, що ви не у місті. А загалом, місто – це не будинки і вулиці. Місто – це люди. У різні періоди мого життя я хочу бути з різними людьми. На щастя, вони мешкають у різних містах.

Залишки чеських та угорських написів 30-х років в Ужгороді. Фото ФБ Осамі Окамури

Дванадцять цікавих місць Ужгорода

Ужгород – затишне містечко європейського типу. Має багату історію, чудові набережні, культуру кави, маленькі вулички...

Ужгородський замок. Вік фортеці на Замковій горі сягає майже тисячі років. У 16 столітті італійські майстри принесли ренесансні мотиви в архітектуру палацу. У внутрішньому подвір'ї можна побачити прекрасний сад, міфічні статуї, фундамент церкви Святого Юрія XIV століття, етнографічний музей, каплицю із захопливим розписом, панораму міста.

Музей давньої архітектури. Скансен – біля фортеці. Це старе село, зібране з усіх куточків Закарпаття. Матеріали датуються 18-19 століттями. Особливо цікавою є дерев'яна церква 1777 року, зібрана без єдиного цвяха, а також школа 19 століття.

Ботанічний сад. Приємний аромат хвойних рослин, унікальні види флори всього світу: магнолія, сакура, софора японська, верба вавилонська... В оранжереї ростуть тропічні та субтропічні рослини: папайя, банани, мімоза, евкالیпт, 10 видів пальм і аж 250 видів кактусів. А розарій може похвалитися 120 видами троянд. Магнолії у квітні розцвітають і милують око.

Хрестовоздвиженський собор. Церква 18 століття є пам'яткою архітектури у стилі рококо. Марія-Терезія віддала храм у користування греко-католикам. Бароковий іконостас, стіни та ікони розписані відомим художником Йосипом Бокшаєм. У підземеллях собору є крипта, де поховані місцеві єпископи. Навпроти собору є маленький сквер, присвячений австрійській імператриці Марії-Терезії.

Кафе «Під замком». Біля замку, на вулиці Олбрахта, є суміш кафе й музею. У народі його називають «Снек». Власник Юрій Руснак та його друзі вже 30 років збирають експонати періоду Австро-Угорщини чи Чехословаччини. Поруч з цікавими

предметами минулого можна випити пиво й кофолу.

Синагога на Театральній площі зведена у 1904 році за проектом архітекторів Д. Паппа та С. Ференца у неомавританському стилі – це поєднання романтизму із візантійськими та арабо-марокканськими мотивами. Після тотального винищення євреїв 1944 року радянська влада синагогу переробила під філармонію, нині це чудова концертна зала.

Корзо. Місце для прогулянок. Назву вулиці пов'язують з італійськими графами Другетами, які володіли містом майже чотири століття. Архітектура вулиці сформувалася наприкінці XIX століття. Вулиця всіяна внутрішніми двориками, кав'ярнями, крамничками. Тут можна зустріти вуличних музикантів.

Липова алея. Є найдовшою в Європі, протяжність її 2,2 км. Знаходиться вона на набережній Незалежності та продовжується на Студентській. Липи засадили за часів Чехословаччини у 1928 році. Кілька видів лип цвітуть зазвичай у червні, а приємний аромат дерев чутний на всю округу. Тут можна спустися до води Ужа і милуватись краєвидом. У 1912 році тут також збудували школу, яка є пам'яткою архітектури.

Малий Галагов. Це чеський мікрорайон 20-30-х років XX століття. Тут було болото й річка Малий Уж, яка нині в трубах. Весь район вимощений бруківкою, монументальні будівлі – у стилі конструктивізму. Родзинкою тут є вулички, засаджені сакурами. У квітні-травні сюди з'їжджаються туристи фотографуватися на тлі їхнього рожевого цвіту. Головним архітектором нині Народної площі був чех Франтішек Крупка. Центральна споруда Земського уряду виконана у стилі неокласицизму та функціоналізму. Посередині площі знаходиться нещодавно споруджений фонтан,

Ужгородська «Свободка» в осінньому наряді – до винозбору. Фото «Заголовок».

охайні лавочки, по периметру – троянди. Це центр політичного життя Ужгорода. Тут відбуваються різні пікети й мітинги.

Міні-скульптури. Їх почав встановлювати скульптор Михайло Колодко. Першою з'явилася в 2011 році Свободка, або «Маяк Ungvar». Її прикрашають на свята. Скульптурки розкидані по всьому місту, для них створена спеціальна карта. Є «Миколайчик», «Джон Лорд», «Енді Воргол», «Швейк», «Моцарт», пароплав «Карпатія»...

Гірчичне зерно. Цей провулок виник у 2010 році. Пасаж з'єднує вулиці Корятовича та Фединця. Затишне місце відпочинку: кав'ярні, сувенірні крамниці, фотовиставки, міні-пам'ятник річці Малий Уж у вигляді двох рибин.

Ротонда. У мікрорайоні Горяни є церква Святої Анни, будівництво якої датується 14-15 століттями. У храмі збереглися унікальні старовинні фрески, на яких позначився вплив раннього італійського ренесансу. Біля ротонди ведуться розкопки, які можуть пролити світло на історію перших поселень Ужгорода. З двору Горянської ротонди відкривається мальовнича панорама міста.

igotoworld.com (скорочено)

Бульвар Гавела

Російські боти чи Вакарчук – хто вплинув більше на перейменування бульвару Лепсе

ТЕКСТ: Міла ПОНОМАРЕНКО

Зорян Кісь

Зорян Кісь – правозахисник, координатор української організації «Freedom House» та ідейний керівник кампанії перейменування бульвару Лепсе на бульвар Вацлава Гавела – розповів про 10 місяців власної декомунізації.

Бульвар Лепсе в Києві з'явився в 50-х роках ХХ століття, а сучасну назву отримав у 1963-ому. Тоді місцевість була забудована переважно промисловими підприємствами, жив тут переважно робітничий клас. Нині на бульварі розташувалося чимало ІТ-компаній, район потроху «хіпстеризується». Його назва підпала під декомунізацію, оскільки Іван Лепсе був латиським більшовиком. Були пропозиції назвати бульвар у честь колишнього голови Київського міськвиконкому Валентина Згурського, але він також був комуністичним діячем. Ідеї надати вулиці нову назву чи відновити історичні – Ізмаїльська чи Високовольний бульвар – не знайшли належної підтримки. Тому активісти запропонували вшанувати Вацлава Гавела, але у процес втрутилася... фабрика ботів. Зорян Кісь виданню «Хмарочос» розповів, що відбувалося під час голосування за перейменування та що можуть зробити активні та небайдужі люди.

Вас можна привітати із закінченням епопеї довкола бульвару Лепсе! Зоряне, як взагалі виникла ідея його перейменування?

У цієї історії дуже простий початок. Я живу на бульварі Лепсе протягом п'яти років. Одного вечора у «Фейсбучі» я побачив пост, у якому запитувалося, чому в Києві досі немає вулиці Вацлава Гавела. Для мене це така культова особа. Тоді й подумалося, що мені хотілося б жити на бульварі Вацлава Гавела. Коли я за це брався, я не знав два моменти: що на той час було майже готове рішення перейменувати бульвар Лепсе на бульвар Валентина Згурського, і що ця ідея викличе нерозуміння в деяких колах. Мені здавалось, що це зовсім не дискусійна річ. Та за ідею треба боротись, і ось минуло 10 місяців із того моменту, як ми розпочали.

Свою підтримку перейменування бульвару Лепсе на Вацлава Гавела висловив навіть екс-прем'єр Яценюк. Ви, як історик, чому вирішили боротися за перейменування саме на честь чеського президента?

Цю ідею підтримало досить багато відомих людей. В останній день була підтримка Святослава Вакарчука у твіттері, вона, мені здається, дала чималий сплеск голосів. Підтримували також народні депутати, зокрема Ірина Герашенко, Мустафа Найєм, Сергій Лещенко, Світлана Заліщук, Ганна Гопко... Підтримка була досить широка, але вона була в таких колах, де не треба пояснювати, хто такий Гавел. Я зрозумів, що у Києві немає політики найменування вулиць. Усі перейменування, які відбуваються, вони не те що стихійні, а в прямому сенсі демократичні: хто висловлює ідею – той має шанс її просувати. Гавел – одна зі знакових постатей ХХ століття, боровся з комунізмом не тільки в Чехословаччині. Це культова особа антитоталітарного руху, великий друг України. Він багато писав про Україну, був тут кілька разів. За підтримку України після Помаранчевої революції отримав найвищу державну нагороду України для іноземця – орден Ярослава Мудрого. До

речі, він отримав її разом із Немцовим. А у 2011-ому він звертав увагу на те, що Янукович – це дуже небезпечна фігура для України, і тоді ж закликав Європу вести більш продуману українську політику.

Фактично, на арені виступають абсолютно дві різні людини: Лепсе й Гавел. Один – комуніст, інший – антикомуніст.

Так. На початку кампанії це також було протистояння між Гавелом і Згурським, останнім комуністичним мером Києва. Такий образ червоного директора й «сильного господарника» проти такої харизматичної особистості й ідеаліста. Мені здається, що це протистояння – це відображення конфлікту поколінь в Україні. Люди, котрі виступали проти, мали кілька аргументів, скажімо чому іноземець, чому не українець? На мою думку, це ознака замкненості суспільства. І це ознака травми суспільства війною. Другий аргумент – якщо знову зміниться влада, доведеться знову міняти назви. Це говорить про те, що люди очікують, не бояться, а очікують, що влада зміниться. Це теж такий симптом, з яким треба працювати. І третій аргумент, бульвар Вацлава Гавела – погано звучить (*сміється*).

Як місцеві мешканці ставляться до перейменування та до Гавела?

Чесно кажучи, це поляризує громаду Києва й місцеву громаду. Є затяті прихильники цієї ідеї, є противники. Аргументи в сторін різні. Більшості мешканців, наскільки я розумію, або байдуже, або вони дуже стомлені від всіх цих дискусій, вважаючи, з усіх проблем, які є на бульварі, назва – найменша з них. Є велика група людей, які виступають категорично проти, бо думають, що це принесе їм велику кількість незручностей. Наприклад, з документами, є такий міф у Києві. Але якщо порівняти, ці дві категорії – «за» та «проти» – приблизно однакові. Але люди, які підтримують цю ідею – вони краще організовані.

Деякі урбаністи говорять про те, що тенденція називати вулиці, міста та села іменами видатних людей – має значний вплив на людей, які там проживають. І дарма в назвах не використовують істо-

річні назви місцевостей.

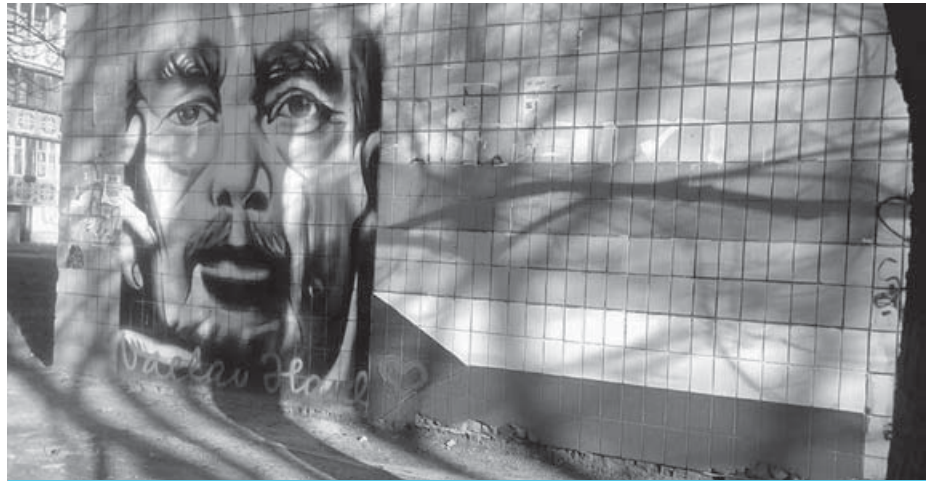
Це була найбільш раціональна лінія наших опонентів. Вони пропонували повернути історичну назву – вулиця Бульварна. Ну, бульвар Бульварний... була петиція, але вона набрала мало голосів. Інший варіант – від хутору Грушки, що знаходився неподалік, – бульвар Грушківський. Були й інші назви, бульвар Тополевий, бульвар Сонячний. Я позитивно ставлюсь до такої ідеї, але тут ми повертаємось до проблеми, що в Києві немає стратегії перейменування вулиць. Я поверхнево цікавився, як це відбувається в інших містах. У Кейптауні є продумана політика, яку обговорювали з місцевими. У них імена використовують за крайньої потреби, а так – використовують особливості флори й фауни для назви місцевостей. У Вашингтоні взагалі просто – назви штатів, літери та числа, але це теж продумана стратегія. У Києві ми маємо те, що маємо, але мені подобається, що відбувається дискусія, ми вчимося говорити та знаходити консенсус.

– Де проходить ця організація громадян? Як ви можете охарактеризувати вашу аудиторію, активістів?

На фейсбук-сторінці маємо більше 1500 вподобань, а за останній тиждень кампанії ми отримали охоплення в 100 тисяч! Це здебільшого аудиторія киян, бо ми обмежуємось саме таргетом столиці. Мені дуже подобається термін «прекаріат» – тобто це люди, які мали б бути середнім класом. Цей прошарок суспільства в Україні досить тонкий, але надзвичайно активний та потужний. Вони беруть не кількістю, а якістю. Вони активні, беруть відповідальність на себе, можуть мобілізуватись, об'єднатись, комунікувати. Щось схоже було з кінотеатром «Жовтень». На наших акціях були присутні люди, які не є кількісно більшістю суспільства, однак їхня комунікація та активність робить їх потужною силою.

Наскільки КМДА підтримує обговорення, які були створені у них на сайті, наскільки вони на них зв'язують?

Результати питань, які стосуються перейменування вулиць, визначають рішення комісії при КМДА, яка й відповідає за зміну назв вулиць. У цю комісію входять різні чиновники КМДА, краєзнавці, історики, представники Інституту Національної Пам'яті. Вони на основі голосування на сайті рекомендують меру рішення. Далі мер виносить це рішення на голосування в Київграді – уже після цього має відбуватись зміна назви.

Якщо простежити динаміку голосування за перейменування бульвару Лепсе на Гавела – за останній тиждень помітний різкий стрибок вгору голосів «проти». Як ви можете прокоментувати цю ситуацію?

На одному з будинків бульвару поки що Лепсе у січні цього року намалювали невеликий мурал із зображенням Вацлава Гавела та українським і чеським прапорами.

Обговорення на сайті, голосування, тривало два місяці. Весь цей час ми бачили поступовий ріст голосів «за», при чому зі значним відривом. А за останній тиждень голосування кількість натисків «проти» з'являлась «скачками». Наприклад, за одну ніч лічильник «проти» виріс на 80 голосів – це один із показників роботи так-званої фабрики ботів: люди сплять, а вони працюють. Більш того, голоси з'являлись кожні 16 секунд. Я не міг зрозуміти, звідки беруться ці голоси «проти», якщо ніхто не веде кампанії на протипагу нашій. Тому я надіслав запит у КМДА, де попросив надати запит про IP-адреси, з яких надходило більше ніж 5 голосів «проти». З'ясувалось, що справді було суттєве вкидання голосів, вони йшли з російських IP-адрес. Коли ж адміністрації сайту вдалось перекрити доступ до голосування з російських адрес, один голос «проти» з'являвся десь раз на годину-дві. З моїх джерел мені відомо, що було вкидання десь 1200 голосів «проти».

Кому це вигідно?

Я не знаю, хто це робив і з якою метою. Можливо, вони хотіли спровокувати ще одну хвилю незадоволення Україною в Чехії. Тому що Чехія – одна з найбільш скептичних країн ЄС щодо України. Та в результаті вийшло навпаки. Коли стало відомо, що це було організовано з російських серверів, то в нас виникло ще більше прихильників.

У Чехії знають про можливе перейменування?

Так, ця тема на днях вибухнула в центральних виданнях Чехії. Інформація подавалась у такому ключі, що кияни проголосували «за», вони шанують пам'ять про Вацлава Гавела. Вважаю, це дуже добре, бо Україна знову в пресі, і вже не з новинами про війну, кризу, скандали, а з такою позитивною темою.

Чи були подібні випадки, подібні до перейменування Лепсе на Гавела?

Мені здається, наша кампанія має найбільшу кількість людей і вона довша за всі інші, тому я не знаю, чи можна її порівняти з будь-якою іншою. В обговоренні брало участь точно більше людей, ніж у «проспекті Бандери», хоча досить резонансна ідея. Ці кампанії не можна порівнювати, бо Гавел і Бандера дуже різні. Мені здається, що це унікальна кампанія в плані перейменування. Вона є одна з найбільш осмислених, бо ми намагались пояснити людям чому, навіщо...

Як ви взагалі оцінюєте процес декомунізації та чи вважаєте його важливим наразі?

Це дуже важливо й це треба було зробити ще 25 років тому. Ми дуже сильно з цим запізнилися. Є багато проблем, бо це робиться поспіхом, але це точно необхідно було зробити. Я вважаю, що назва дуже сильно впливає на «зміст»: якщо людина живе на вулиці Леніна – це впливає на її думки, вона живе в ще тій парадигмі. Сподіваюсь, що ім'я Гавела змінить бульвар. Там ходять трамваї, чому б не зробити кожен вагон – міні-інформаційним майданчиком про Гавела, про Чехію взагалі. Відкривати тематичні заклади.

Як на вашу думку має відбуватись процес зміни назви вулиці?

Він має бути максимально прозорим, мають бути створені платформи, де люди могли б висловитись. Сайт КМДА з голосуваннями – це добре, але як показують Гавел із Бандерою – одного голосування точно не достатньо. З іншого боку, ті люди, які хочуть брати участь у суспільному житті – вони таку можливість мають. Приклад нашої кампанії доводить, що ті люди, які хочуть впливати на рішення, – мають до цього доступ.

На щорічну релігійну ходу до військового цвинтаря в Перемишлі 27 червня 2016 року напали зо два десятки польських радикалів, які назвали українців «фашистами», звинувачували у «людобуйстві» на Волині й кричали «геть з Польщі».

«Чорна п'ятниця» українсько-польських відносин

Постанова про Волинську трагедію як
«геноцид поляків» – що далі?

ТЕКСТ: Оксана ПРОЦЮК

Схвалення депутатами сейму Польщі постанови про визнання Волинської трагедії геноцидом поляків, який начебто вчинили українські націоналісти, викликало чималий суспільний резонанс. За документ «Про встановлення 11 липня Днем пам'яті поляків, жертв геноциду, вчиненого ОУН-УПА» проголосувало 432 із 442-х присутніх у сесійній залі депутатів, проти не було нікого і 10 утрималося.

Його основою став проект правлячої консервативної партії «Право і справедливість». Це питання обговорюють користувачі соціальних мереж, а моя знайома навіть стала очевидцем жвавої дискусії

з цього приводу на автобусній зупинці в Коломиї.

Перекреслили конструктив

На резолюцію польського сейму насамперед відреагував Президент України Петро Порошенко: «Шкодою щодо рішення польського сейму... Маємо повернутися до заповіді Івана-Павла II – пробачаємо і просимо пробачення. Лише спільними кроками можемо прийти до християнського примирення і єднання...».

Верховна Рада України відреагувала заявою Комітету у закордонних справах. Висловлено глибоку стурбованість ухваленням цих постанов, якими «надана ви-

кривлена, політично і юридично некоректна оцінка трагічної сторінки українсько-польської історії». Вони перекреслюють «весь конструктивний політичний і дипломатичний доробок, які були спрямовані на взаємне прощення та примирення і вшанування пам'яті невинно убієнних українців та поляків», – йдеться у заяві. Також депутати висловили жаль, що Сейм проігнорував пропозицію Верховної Ради спільно вшанувати жертв волинських подій шляхом ухвалення спільної заяви, проект якої було заздалегідь передано польським парламентарям. «Повернення до болісних для українського та польсько-

го народів історичних проблем відбулось у момент найбільшої вразливості Української держави, яка перебуває в стані війни з Російською Федерацією, та, даючи відсіч збройній агресії Російської Федерації, захищає від агресора найближчих сусідів демократичної Європи, зокрема Республіку Польща», – наголошено у заяві. Українські парламентарі закликали нинішні та майбутні покоління українців і поляків продовжувати стратегічне партнерство та не піддаватися спробам радикальних націоналістичних політичних сил маніпулювати чутливими сторінками спільної історії всупереч інтересам українського та польського народів.

Туга за «кресами»

Посол України в Польщі Андрій Дешиця також назвав ухвалену резолюцію політичною, а не історичною оцінкою трагедії: «Шкода, що перевагу було надано односторонній політичній оцінці подій, а не фаховим міжнародним чи хоча б українсько-польським експертним дослідженням та відповідним правовим висновкам того, що сталося». На знак протесту проти антиукраїнського рішення з боку польського сейму народний депутат від «Батьківщини» Борис Тарасюк склав із себе повноваження голови групи з міжпарламентських зв'язків з Республікою Польща. Саме рішення парламенту РП Борис Тарасюк вважає «викривленою, політично і юридично некоректною оцінкою трагічної сторінки українсько-польської історії стосовно подій на Волині у 40-х роках минулого століття».

А голова Українського інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович додав: «Політичне рішення про геноцид поляків є висловом жалю не за загиблими людьми, а за втраченими територіями. В роки Другої світової значно більше поляків, у тому числі із т. зв. «кресів», загинуло від рук нацистів та комуністів... Натомість звинувачення сформульовані проти українців. Чи не тому, що найбільша частина так званих «кресів» нині є українською територією?»

Як діяти у відповідь?

Олександр Палій, політичний експерт з Києва, вважає, що після Варшавського самміту НАТО Польща відчула себе в безпеці, а її еліта – здатною повторювати помилки минулого. Є спроба керівництва Польщі нав'язати українцям свій погляд на історію. Хоча у самому рішенні сейму йдеться про підтримку боротьби України за територіальну цілісність – цим поляки хочуть показати, що територіального реваншизму в них нема. «Рішення про геноцид, звичайно, антинаукове. Геноцид можуть проводити лише держави, тим самим Польща визнала існування Української

держави в ті часи. Українці могли б згадати геноцидну дію, проведену не якимись повстанцями, а Польською державою, – операцію «Вісла» з депортації сотень тисяч українців зі своїх земель у Польщі. Українці могли б почати вимагати забрати із польського гімну «Єще Полска не згінела» згадки про Стефана Чарнецького, який також не від імені якихось повстанців, а від імені Польської держави здійснював геноцид – винищив до ноги населення кількох міст в Україні. Ми не маємо нав'язувати Польщі її погляд на історію, це занадто зарозуміло. – каже Палій. – Ця історія внесе певний елемент недовіри у відносини, тому що українцям здається, що поляки використовують момент. Але ми маємо говорити з польським народом, з його найкращими представниками, їх значно більше, ніж депутатів сейму».

Зрештою, в українському парламенті зареєстрували проект «відповіді»: депутат Олег Мушій запропонував встановити 24 березня «Днем пам'яті про українців-жертв геноциду, вчиненого Польщею в 1919–1951 роках». Саме цього дня 1923 року на мітингу у Львові українці присягнули, що ніколи не признають панування Польщі, і використають «кожну нагоду, щоб скинути зненавиджене ярмо польської неволі і з'єднатися з великим українським народом». Він нагадує у пояснювальній записці про всі злочини «пацифікації», колонізації, депортацій під час операції «Вісла», які проводила «шовіністична Польща» на Східній Галичині, Волині, Закерзонні, які призвели до загибелі десятків тисяч українців – ці дії «треба кваліфікувати як геноцид». Сама тільки реєстрація проекту постанови викликала різку реакцію польських політиків та ЗМІ. Маршалок Сенату Станіслав Карчевський застеріг, що прийняття подібної постанови було б «погане», і закликав до «діалогу».

Кому це вигідно?

Навіть ті польські депутати, які вважаються поміркованими й не голосували «за», і є прихильниками примирення, намагаються виправдовувати прийняття постанови, дорікаючи українцям «прославляння Бандери». Так, зокрема депутат Сейму Марчін Свенцицький каже, що час ухвалення був невдалим, «проте є проблема прославляння Української повстанської армії. Українці вшановують УПА за їхню боротьбу проти нацистів і проти радянської Росії. Частина сил цієї ж армії має і погане на своїх руках. І це не має забуватися, а також повинно мати вплив на те, яких лідерів звеличують, а яким не треба ставити пам'ятники». Однак польським політикам не спадає на думку, що українцям, скажімо, також не мусять подобатися пам'ятники Юзефу Пілсудському, які

стоять у польських містах. Без сумніву, він визначний польський діяч, який прийшов на допомогу військам Симона Петлюри, але саме Маршал стояв за сумнозвісною «пацифікацією» 1930-го року і теж має «погане на руках». Крім того, у постанові насильницькі дії польської «Армії крайової» щодо українців називаються «діями у відповідь», наче це її має виправдовувати.

Сергій Адамович, доктор історичних наук, професор ПНУ ім. В. Стефаніка, нагадує, що до 2003 року проблему Волинської трагедії активно використовували в політичному дискурсі обох країн. Однак порозуміння між українським і польським президентами Л. Кучмою і О. Квасьневським дозволило зупинити політичні пристрасі і перевести проблему в площину наукових досліджень. Ще 1997 році президенти підписали спільну заяву «До порозуміння і єднання», а у 2003 році – «Про примирення в 60-ту річницю трагічних подій на Волині». У них вони висловили глибокий жаль з приводу трагічних моментів спільного минулого. Саме історики обох країн і переймалися цією проблемою до сьогодні. Тепер через політичне збурення навіть помірковані раніше вчені почали вдаватися до суб'єктивних оцінок щодо волинської проблеми і завищувати польські втрати (з 60 тисяч до «понад 100»). Польські політики не спроможні розглянути події 1943 року як фрагмент польсько-української війни 1942–1947 років, у якій українці боролися проти польської окупації. Але ще більшої шкоди відносинам між двома державами завдає введення в офіційний текст резолюції сейму формулювання «землі давніх східних воєводств Польщі», що фактично є першим кроком до територіальних претензій сусідньої держави. Небезпечним є прив'язування всіх українських формувань до співпраці з німцями, що заперечує самостійність національно-визвольного руху українців як такого. Окрім того, рішення польських політиків серйозно дестабілізує відносини між Україною і Польщею і «ллє воду на млин російських задумів».

Спалюжена могила бійців УПА в Перемишлі, травень 2016 (змінена табличка, на якій написаний образливий текст про «різунів»).

Чехи і надалі побоюються іноземних працівників

Із працевлаштуванням іноземців погоджується тільки третина чехів. В порівнянні з минулими роками чеське суспільство критичніше ставиться до прийому іноземців на роботу. Погоджується із працевлаштуванням іноземців тільки третина опитаних (34 відсотки), в той час як 57 відсотків респондентів заперечує таку ідею. Опитування проводив Центр з вивчення громадської думки (CVVM). Респондентам задавали питання: чи погоджується із роботою іноземців в Чехії? На нього «Так, на будь-якій посаді» відповіло 15,06 відсотка опитаних, «Тільки на позиції, у яких чехи не зацікав-

лені» – 26% і «Ні» – 58,4%. Така підтримка іноземного працевлаштування є найнижчою від 2003 року. Три чверті респондентів (76 відсотків) вважають, що дешева іноземна робоча сила загрожує громадянам Чехії. Майже така ж кількість людей (74 відсотки) вважає, що зайнятість іноземців повинна бути обмежена в районах з високим рівнем безробіття. Дві третини (65 відсотків) вважають, що іноземці можуть працювати тільки там, де чехи не зацікавлені працювати. І більше половини (57 відсотків) опитаних вважає за доцільне брати на роботу передусім іноземців з країн ЄС.

Неоднозначне ставлення чеської громадської думки до припливу іноземного капіталу, поліпшує він чи ні ситуацію на ринку праці. 42 відсотки опитаних з цим погоджується, а 39 відсотків – ні. «Коли ми порівнюємо сьогоднішні результати з даними попередніх років, то бачимо, що у більшості з пунктів настало істотне зрушення. Найдивовижнішу зміну ми помітили у твердженні про прийом передусім громадян ЄС, а потім інших іноземців. З цим погодилося на 19 процентів більше опитаних, ніж в минулі роки», – констатував CVVM.

ЧТК

Навчання закарпатців у Пардубицях

Закарпаття продовжує співпрацю із чеськими регіонами. У п'ятницю, 29 липня, голова Закарпатської облради Михайло Рівіс зустрівся з делегацією бізнесових структур Пардубицького краю Чеської Республіки, а також магістром Вацлавом Сноупеком, головою контрольною комісії Представництва Пардубицького краю, членом Палати депутатів Парламенту ЧР. У рамках підписаного Меморандуму про поглиблення співпраці між Закарпатським та Пардубицьким краями сторони реалізують ряд проектів в соціальній сфері. Коли мова зайшла про обмін досвідом між вищими обох регіонів, заступник голови Регіональної господарської палати Пардубицького краю Павел Адамак запропонував співпрацю і між профе-

хучилищами, коледжами та ліцеями. Він зауважив, що молоді закарпатці можуть навчатися в Чехії з подальшим наданням їм роботи та відповідними житловими умовами. Або ж, після обміну досвідом, можуть працювати вдома на підприємствах, на яких виготовляється продукція за європейськими стандартами. Після нещодавнього візиту гетьмана Пардубицького краю Мартіна Нетоліцького до Закарпаття погоджено співфінансування ще шести спільних проектів у закладах освіти в Перечинському, Великоберезнянському та Ужгородському районах. Крім того, чехи обладнають класи у Новоселицькій та Порошківській школах, інформувала Прес-служба Закарпатської облради.

Мартін Нетоліцький (ЧССД), гетьман Пардубицького краю, під час візиту в село Лінець Ужгородського району отримав хліб-сіль. Разом із Михайлом Рівісом (ліво) та іншими закарпатськими діячами. Фото ЗОР.

ЗОН

Розслідування вбивства Шеремета триває

Генеральний прокурор Юрій Луценко запевняє, що розслідування вбивства відомого журналіста Павла Шеремета просувається, але оприлюднювати подробиці поки не можна. Вранці 20 липня журналіст білоруського походження із російським громадянством Павло Шеремет, який тривалий час жив і працював в Україні, загинув у в центрі Києва від закладеної в машину вибухівки. У слідства є кілька версій убивства одного з керівників видання «Українська правда», повідомив радник глави Служби безпеки України Юрій Тандит: «Для нас розкриття цього злочину є принциповим. МВС і ГПУ за фактом вбивства порушили кримінальну справу. Розглядається 4 основних версії: професійна діяльність, неприязнь

у відносинах або особисті мотиви, російський слід (дестабілізація ситуації), замах на Олену Притулу», – зазначив він. Відеореєстр камери напередодні вночі зафіксувала момент встановлення вибухівки до автомобіля Шеремета, однак обличчя ймовірних вбивць визначити важко. Олена Притула, керівник «УП», декілька останніх років проживала разом з покійним. Президент Петро Порошенко отримав згоду від ФБР США підключитися до розслідування резонансного вбивства. Він висловив співчуття родичам журналіста та колективу відомого інтернет-видання, заснованого Георгієм Гонгадзе наприкінці 90-х років минулого століття. Він також дав доручення міністру закордонних справ Павлу Клімкіну запросити

до розслідування Europol. За словами Порошенка, до розслідування підключили найкращих слідчих. Також за дорученням Порошенка Олені Притулі була надана особиста охорона.

УП

Словацькі найманці у «ДНР» «тверезіють»

Словацькі та деякі чеські найманці, які поїхали в Україну воювати проти «хунти» й «Америку» на стороні незаконних збройних формувань так званих «ДНР» та «ЛНР», почали розчаровуватися й жалкувати про свій вчинок. «Ейфорія пройшла», – кажуть вони. Під крилом сепаратистської так званої «Міжнародної бригади 15-ї армії Донецької Народної Республіки» торік сформувався окремий підрозділ чеських і словацьких найманців. У них були великі плани вербування інших бойовиків з Чехії та Словаччини. «Ми хочемо певним способом відновити традицію чехословацьких легіонів. Європейський Союз ми сприймаємо як диктатуру, а НАТО – агресивним пактом. Це наша форма боротьби з ними», – сказав на початку червня один із бойовиків-членів підрозділу.

Сьогодні, утім, одні і ті самі люди розповідають вже інше – вони практично без грошей. Спочатку вони отримували близько восьми тисяч гривень на місяць (340 євро), сьогодні їхній дохід дорівнює нулю. «Хлопці, які тут служать вже довгий час, не отри-

мують чотири місяці зарплати. Сам задріпаний безлад тут панує», – зазначив один із членів підрозділу у соціальній мережі. Найманець буквально благає про підтримку з дому. «Усі вступні медичні огляди ми оплачуємо самі, оплачуємо самі автобуси. Уніформи і обладнання ми змушені купувати на ринках, бо уся гуманітарна допомога постійно розкрадається», – сказав він. Правдивість слів про жалюгідні умови цих людей підтвердив ще один словацький найманець. «Прийшло витверезіння», – додав він для aktuality.sk.

Голова комітету у закордонних справах словацького парламенту Франтішек Шебей (партія словацьких угорців «Мост-Гід») називає найманців «політичними пройдисвітами». Політик каже, що в разі встановлення фактів убивств людей, вони сядуть за ґрати. «Мені важко говорити про солідарність із політичними ідіотами і божевільними, які пішли воювати на стороні терористичних організацій проти регулярних військ сусідньої держави. Самі вляпалися у цю ситуацію, і нехай самі з нею

впораються», – сказав Шебей. Словакам, які під час війни на території іншої країни активно братимуть участь у діяльності збройних груп всупереч норм міжнародного права, загрожує позбавлення волі на термін від двох до восьми років.

Бої у Донецькій і Луганській області на сході України не припиняються навіть після укладення перемир'я. У обстрілах майже щодня гинуть та раняться як воїни, так і мирні мешканці, люди, у тому числі діти, підриваються на мінах. Помітна російська військова присутність – підтримка сепаратистів зброєю, паливом для бронетехніки, диверсійними спецпідрозділами, на території Росії поблизу на українського кордону зосереджені десятки тисяч російських солдатів, які готові будь-коли масово втрутитися в конфлікт, як це було у серпні 2014 року під час Іловайського котла, чи у лютому 2015 року під час наступу на Дебальцеве. І тому не можна сказати, що конфлікт буде невдовзі вирішено, що ситуація стабілізувалася.

Ян Петрович

Окупанти блокують адмінкордон з Кримом

У Криму ловлять дезертирів, тому контрольно-пропускні пункти між материком та окупованим півостровом працюють нестабільно. Про це заявив народний депутат Антон Геращенко: «Дезертирували кілька солдат з російської військової частини, разом зі зброєю, сталася перестрілка і вони зараз їх відловлюють, оскільки переживають, що дезертири можуть потрапити на територію України і стати цінними джерелами інформації».

У розпал туристичного сезону окупаційні війська перекирили або істотно обмежили рух приїжджих як через Керч, так і через КПП з материковою частиною України. 7 серпня пункти в'їзду-виїзду «Каланчак» і «Чонгар» були заблоковані. Згодом пропуск людей відновили, однак пропуск здійснювався лише на півострів, перед російською «митницею», на сонці посеред замінованого поля, зосереджувалися шалені черги пішоходів. Дехто втрачав свідомість від спеки, втоми та відсутності води. Один з водіїв намагався без контролю потрапити через КПП, і прикордонникам довелося застосувати зброю для попереджувального пострілу. «Окупанти без пояснення причин зупинили пропуск осіб і транспортних засобів навпроти пункту пропуску «Чонгар» в обидва боки. Таким чином нині пред-

ставники РФ здійснюють пропуск тих, хто їде на півострів лише навпроти пункту «Чаплицька», – повідомив Олег Слободян, голова Держприкордонслужби.

Також з'явилися повідомлення з відеопідтвердженнями, що Росія знову завозить військову техніку в окупований Крим, а саме у його північну частину – в околиці Джанкою. Оскільки версія про дезертирів може виявитися лише «легендою», у відповідь на загрозу Україна посилила свою оборону у Херсонській області. Росія має намір зірвати святкування 25-ї річниці Незалежності України, вважає Євген Марчук, представник України у робочій підгрупі з питань безпеки Тристо-

ронної контактної групи в Мінську. «Росія відкрито постачає і в Крим, і на окуповані території Донбасу багато важкої військової техніки, здебільшого наступального характеру. Вона просто готується «відзначити» 25-ту річницю Незалежності України. Можливо, навіть так, як це вона зробила 2014-го. Тільки з деякими поправками на нинішні реалії. Має вже розроблений і задіяний план, як зірвати святкування. Не може змиритися Росія з тим, щоб 25-річниця української Незалежності пройшла нормально, щоб до Києва на святкування приїхали лідери провідних країн світу», – вважає Марчук.

гпу

В Крим тепер потрапити можна тільки пішки або легковим автомобілем, і то справа це нелегка. Фото 5 канал.

Чехія невдоволена польськими візами

Часто власники польських віз працюють не у Польщі, а у Чехії. Ілюстративне фото.

Польські рекрутери незаконно возять до Чехії іноземних працівників. Агентства із працевлаштування, зареєстровані у Польщі, в масовому порядку привозять трудових мігрантів з України, а також Молдови та інших країн. Жодних страховок або дозволів на працевлаштування при цьому не оформляють. Працевлаштування через агентство громадян країн, які не входять до ЄС, є незаконним, але в Чехії дуже великий попит на робітників, які погоджуються на оплату 50 крон на годину.

Державна інспекція праці та Міністерство внутрішніх справ найближчим часом планують втрутитися у цю ситуацію, оскільки отримують сотні скарг від Асоціації кадрових агентств, яка навіть надсилає шпигунів до підозрілих підприємств. «Цього року помітне збільшення числа громадян України, які потрапили в Чехію через польські компанії. Чеські підприємства укладають з ними комерційні угоди під виглядом надання послуг. У них немає дозволу на посередництво. Це нелегальна зайнятість», – сказав на парламентському семінарі про посередництво у працевлаштуванні заступник Генерального інспектора Державної інспекції праці Іржі Мацічек. Якщо поліція виявить іноземного працівника без відповідних документів, то, як правило, депортує його. Однак у де-

яких регіонах вона не робить нічого. «Ми кидаємось між установами гарячим вугіллям. Коли ЄС прагнув полегшити транскордонне надання послуг, то, звичайно, не так це все було задумано. Ми створили міжвідомчу групу, щоб уточнити всі деталі», – додав він.

Основні чеські кадрові агентства кажуть, що, наприклад, на одній фірмі дізналися про можливу перевірку. Близько ста українців поїхали додому. Через кілька тижнів приїхали сотні болгарських громадян – за паспортами. Але, за словами деяких свідків, це були ті ж самі люди. «Як це взагалі можливо, щоб вони так запросто привозили людей?», – риторично запитував президент асоціації Радован Буркович. Половина кадрового ринку, за його словами, зайнята незаконними суб'єктами. «У найближчі місяці повторюватимуться надзвичайні контрольні заходи щодо боротьби з роботою «начорно». Особливу увагу зосередимо на польських посередницьких фірмах», – запевнив Мацічек.

Дешева робоча сила у Чехії – дефіцитна, на виробництвах та будівництвах не вистачає робочих рук. Люди зі Сходу готові працювати за копійки. Кадрові агентства та цільові підприємства повинні забезпечувати однакові умови праці та зарплати співробітників агентства, іноземців, безпосередніх працівників та чеських громадян. «Однак ці умови часто далекі від дотримання. В одному з випадків постійний персонал компанії з виробництва автомобільних запчастин отримував 147 крон на годину, а співробітники агентства з працевлаштування, які виконували подібну роботу тут же, поруч, – лише 51 крону. Компанія була оштрафована на 895 тисяч крон», – сказав Мацічек.

Ще більший штраф у розмірі 1,3 мільйона крон загрожує логістичному центру відо-

мої торгівельної мережі. Тут через агентство працювали болгари і румуни. Однак агентство не мало для цього ніякої ліцензії чи дозволів, і забезпечувала центр дешевими працівникам тільки на основі комерційної угоди. Штраф у такому випадку може становити два мільйони крон.

«За п'ятдесят крон на годину ви не знайдете навіть студента коледжу. Це експлуатація. Деякі агентства заслуговують відкликання ліцензії. За агентства з працевлаштування тут видають себе фірми, які з кадровою роботою, по суті, не мають нічого спільного», – розповіла президент Асоціації кадрових служб і глава чеського представництва кадрового гіганта «Manpower» Ярослава Резлерова.

Інспекція праці в минулому році отримала 500 скарг про незаконну діяльність агентств з працевлаштування, які, звісно, не стосувалися тільки польських посередників чи українських робітників. Цікаво, що чотири сотні з них прийшли саме від Асоціації кадрових агентств, яка об'єднує в основному дрібних чеських підприємців у цій галузі. «Ми намагаємось вивчати ситуацію у підприємствах, які незаконно працевлаштовують робітників. Це такі собі шпигунські акції. В минулому році ми передали інспекції чотири сотні справ, і вважаємо себе одними із найбільших таємних інформаторів в країні. На жаль. Але ми повинні це робити, ми боремося таким чином із незаконною конкуренцією», – заявив сто тридцятьом рекрутерам та юристам президент асоціації Радован Буркович. Додає, що компанія, яка використовує нелегальних робітників, зазвичай не сплачує медичне чи соціальне страхування.

Індржіх Гінтер

Бюрократичну тяганину зменшить ГОТОВО!

Тут можна отримати потрібні довідки швидко, без черг і з хорошим сервісом: у Києві на площі Лесі Українки, біля будівлі Київської облдержадміністрації, в тестовому режимі запрацював документ-сервіс «Готово!». Він влаштований за типом прозорого грузинського Будинку юстиції. Центр надаватиме близько 130 адмінпослуг – від реєстрації прав на майно і реєстрації бізнесу до реєстрації шлюбів. Розцінки на послуги будуть залежати від терміновості отримання довідки – чим швидше, тим дорожче. Будівля документ-

сервісу повністю прозора. Металевий дах і внутрішні елементи декору прикрашені орнаментом Київської області. Зовні з'явиться арт-простір зі сквериком, скульптурами, лавочками та ліхтарями, також буде працювати Wi-Fi. В середині центру працюватимуть кафе, виставка картин і скульптур сучасного мистецтва. Тут можна буде проводити час в очікуванні своєї черги.

12 липня у Києві також відкрили перший сервісний центр Міністерства внутрішніх справ. Відомство розташоване на вул.

Павла Усенка, 8. Громадянам обіцяють надання послуг онлайн, економію часу в електронних чергах та професійний персонал. Новий центр обладнаний технікою нового зразка. Основними задачами є видача та обмін посвідчень водія, реєстрація та перереєстрація транспортних засобів. Сервісний центр також прийматиме заяви на виготовлення номерних знаків. Згодом, після відповідних змін законодавчої бази, в сервісних центрах будуть оформлювати дозволи на зброю.

TCH

Затримували нелегалів та перевізників

Поліція відводить затриманих в угорському каміоні пакистанців, сирійців та афганців до закладу Бела под Бездезем, 31 липня 2015. Фото ЧТ

Чеська поліція минулого року нарахувала біля 8,5 тисяч іноземців, які незаконно перебували в країні. Одна чверть затриманих «нелегалів» була утворена сирійцями. Другими були українці. Для громадян Афганістану, Іраку, Пакистану і Сирії Чехія є просто транзитною країною. Поліція у справах іноземців в минулому році затримала на 78 відсотків більше нелегальних мігрантів, ніж в 2014 році. Також вдавалося затримувати й перевізників. За рік до цього їх було 131, в минулому році – 168 особа. Статистичні дані показують, що йдеться здебіль-

шого про транзитну незаконну міграцію. Іноземці приїжджали в Чехію переважно через Південну Моравію, і залишали її в Устецькому чи Пльзеньському краї. Поліцейські затримали 2016 громадян Сирії і 1224 – України, які не мали належних документів. Незвичною є кількість 588 затриманих громадян Кувейту. «Це були переважно курортники, які просто не поїхали вчасно, під час дії візи», – сказав начальник поліції у справах іноземців Мілан Маєр. Число затриманих нелегальних мігрантів, утім, швидко скорочується. Наприклад, за

весь січень це було лише 41 особа. Депортованими в адміністративному провадженні в минулому році були близько трьох тисяч біженців та 1013 інших іноземців депортували суди. Більшість мігрантів повернули в Австрію, Словаччину й Німеччину. У минулому році поліція заарештувала 168 осіб, які допомагали іноземцям у незаконному перебуванні або перетині кордону. Сорок осіб з них були чеськими громадянами. В одній вантажівці, якою керували двоє нині заарештованих громадян Угорщини, поліція виявила якось аж 76 нелегалів, з них 23 – дітей. «Вони подорожували кілька днів стоячи, і їхній стан відповідав цьому», – сказав Маєр. Іншим разом у поїзді поблизу Бржецлава виявили 176 нелегальних мігрантів.

Поліція у справах іноземців в минулому році виявила багато фальшивих документів. Найчастіше це були чеські документи, різні цінні папери або марки для проїзду автострадою. Серед підроблених паспортів та інших документів, що засвідчують особу, переважали документи Румунії, Італії, Литви та Греції.

Яна Гавлієрова

Чехи обіцяють швидше оформляти документи

Чеські роботодавці зможуть швидше працевлаштувати кваліфікованих працівників з України. За пропозицією міністра промисловості і торгівлі Яна Младака, 27 липня 2016 року уряд схвалив Реалізаційний план Концепції підвищення потенціалу міністерств закордонних і внутрішніх справ. Внаслідок цього оброблятиметься більша кількість заяв на отримання «Робітничих карт». Встановлюється особливий Режим для кваліфікованих робітників з України. Режим дозволяє щороку пришвидшено оформити п'ять тисяч заяв від українців, які претендують на роботу в Чехії. Йдеться тільки про прийом заявок у Генеральному консульстві Чеської Республіки у Львові – якщо роботодавець буде включений до цього режиму. «Я дуже радий, що уряд сьогодні схвалив пропозицію, яка регулює селективну економічну міграцію в Чехію. Такий Режим поживить економіку, збільшить замовлення і відкриє нові робочі місця», – каже міністр промисловості і торгівлі Ян Младак.

До Режиму, за заявою, може бути включений роботодавець, який займається в Чехії підприємництвом мінімум два роки і є по-

датковим резидентом в ЧР, зареєстрований платником медичного та соціального страхування, дотримується щодо держави всіх зобов'язань і відповідає іншим заданим умовам. «Режим буде рішенням для чеських роботодавців, які чесно займаються бізнесом, але тривалий час не можуть заповнити вакансії на резервному чеському ринку праці. Режимом зможуть скористатися в першу чергу заводи-виробники, яким не вистачає зварювальників, програмістів ЧПУ тощо», – додав міністр Ян Младак.

У запровадженні Режиму, окрім згаданих міністерств, братимуть активну участь Спілка промисловості та транспорту Чеської Республіки, Асоціація малих і середніх підприємств та приватних підприємців Чеської Республіки, Чеська торговельна палата, Конфедерація роботодавців і підприємницьких об'єднань Чеської Республіки та Агентство Чехінвест. Заявки на «Робітничі карти» розглядаються у встановлені законом терміни і у відповідності з усіма вимогами законодавства.

«Концепція Режиму матиме значний внесок у просування експорту та підвищення

конкурентоспроможності чеських компаній. У той же час жодною мірою не заважатиме на ринку праці, оскільки умовою для включення у нього є тест на внутрішньому ринку праці», – сказав заступник міністра промисловості і торгівлі Владімір Бартол. «Чеські підприємці тривалий час говорять про нестачу низько – і середньокваліфікованих працівників. Ситуація так критична, що у багатьох секторах фірми думають про виїзд із країни», – додав президент Торгової палати Владімір Длоуги.

«Кількість отриманих заявок від низько – і середньокваліфікованих іноземних працівників не може, з огляду на потенціал консульства у Львові, перевищити три сотні на місяць. Це не відповідає реальним попиту компаній. Ми впевнені, що уряд збільшить цю низьку квоту», – прокоментувала рішення віце-президентка палати президента Конфедерації промисловості Чеської Республіки Ярослава Ганака, який активно вів переговори, чеським фірмам не вистачає 140 тисяч працівників низької та середньої кваліфікації.

Прес-центр МПО

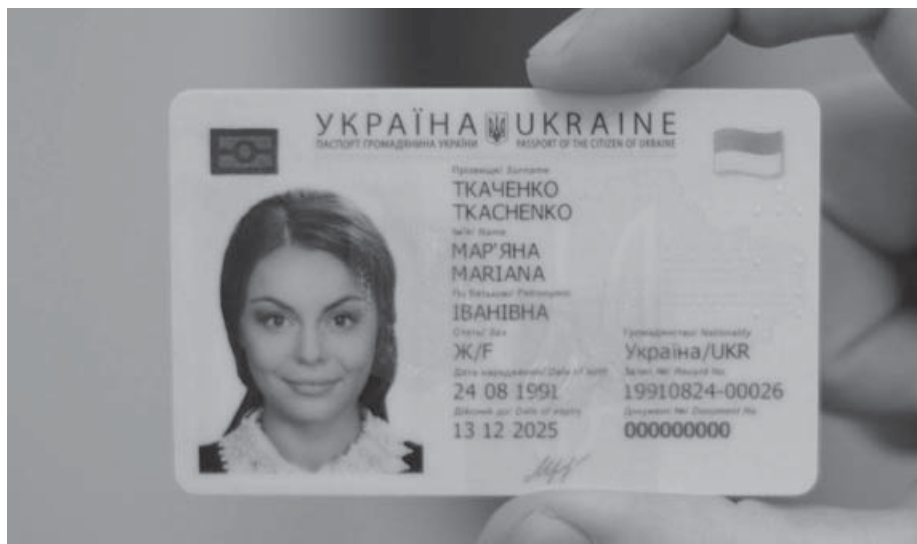
пороги

Штампа про шлюб в паспорті більше не буде

Верховна Рада 14 липня ухвалила зміни до законодавства, якими вводиться біометричний паспорт громадянина України. Відповідний законопроект №3224 кілька разів виносився на голосування, його підтримали 226 депутатів. Цей закон є частиною пакету законів, які Україна зобов'язалася прийняти для скасування візового режиму з ЄС. Президент Петро Порошенко підписав закон 4 серпня цього року.

Оформлення паспортів у вигляді ідентифікаційної (ID) картки здійснюватиметься з 14 років. Скасовується штамп про шлюб. Законом визначено, що для оформлення закордонного, дипломатичного, службового паспортів і низки інших документів будуть використовуватися оцифровані відбитки пальців рук. В даний час відбитки пальців у таких випадках беруть тільки за згодою власника. Для оформлення паспорта громадянина України вносити оцифровані відбитки пальців рук будуть також тільки за згодою власника. Зобов'язаний отримати паспорт буде кожен громадянин України, який досяг 14-річного віку. Паспорт буде оформлятися на 4 роки особам, які не досягли 18 років, а всім іншим – на 10 років. Паспорт буде містити текст українською та англійською мовами, російська більше не використовуватиметься.

В законі прописаний порядок оформлення документів для постійного про-

живання громадян України за кордоном. Кожен громадянин України зможе мати не більше двох закордонних паспортів. Вилучена відмова у видачі закордонного паспорта, більше не можна буде вилучити закордонний паспорт, можна буде лише обмежити право громадянина на виїзд за кордон у визначених випадках.

Уточнюється визначення «безконтактного електронного носія». Законом встановлена вартість адміністративної послуги з оформлення документів, що засвідчують особу. Крім того, в безконтактний електронний носій, який міститься в паспорті громадянина України, який досяг 18-річ-

ного віку, будуть вносити засоби електронного цифрового підпису.

Речник Державної міграційної служби Сергій Гунько пояснив, що власникам паспортів-книжечок поки не обов'язково замінювати їх картками. Якщо громадянин отримує паспорт уперше, то йому видають картку. Якщо ж громадянин вже є власником паспорта старого зразка, то замінювати його в обов'язковому порядку на ID-картку непотрібно. Цей паспорт безстроковий і залишається чинним.

ліга

Біля тисячі «азилантів» щороку

За перші п'ять місяців цього року 662 іноземців звернулися за наданням політичного притулку в Чехії, більшість з них – громадяни України та Іраку. Загалом це на 17 відсотків менше, ніж за той самий період минулого року. Такий звіт опублікував Департамент з питань притулку та міграційної політики Міністерства внутрішніх справ ЧР. Українські громадяни тривалий час становлять більшу частину заявників на притулок, але в минулому році вони подали на 127 заявок менше. Іракці в минулому році не були навіть в числі десяти

найпоширеніших претендентів на статус біженця, а в цьому році чеська влада отримала 130 запитів. Збільшення може бути пов'язане з проектом з переселення християн з Іраку, який розпочався в цьому році, завдяки чому в країну приїхало 89 біженців. Проте уряд скасував програму після того, як частина іракців самовільно відправилася до Німеччини, а частина – назад до Іраку.

Багато шукачів притулку у Чехії з Китаю, Куби, Сирії, Росії та Грузії. З січня по травень цього року 122 особи отримали

притулок, а ще 137 отримали додатковий захист, який, на відміну від притулку, надається на обмежений період часу. У 418 випадках чеські урядовці не надали притулку або припинили провадження. У минулому році звернулися по притулок в Чеській Республіці 1525 іноземців – на 369 заявок більше, ніж позаторік. У 2010-2013 роках кількість заявників не сягала й тисячі, але раніше цей показник становив кілька тисяч на рік. Екстремальним був 2001 рік із понад 18 тисячами заяв.

ЧТК

Вступ до університету – 2016

Потрібно точно знати алгоритм дій, які необхідно виконати

ТЕКСТ: Людмила СМОЛЯР

Привіт. Мене звали Люда і я не боюся ані темряви, ані висоти, зате страшенно боюся будь-яких бюрократичних процедур, усіх, де звучать слова «zareєструватися», «довідки», «вам мусить прийти лист підтвердження» тощо. Вступ в університет, як можна здогадатися, цілком належить до таких процедур, де потрібно точно знати алгоритм дій, які необхідно виконати, щоб досягти бажаного результату.

Оскільки моя нещодавня спроба вступити в Карлів університет у Празі завершилася успішно, поділюся своїм досвідом, щоб когось, хто, можливо, так само неприємно ставиться до паперової тяганини, було трохи зрозуміліше й простіше орієнтуватися в подібній ситуації.

Я вступала на магістерську програму із соціології (факультет соціальних наук Карлового університету), тому все нижче написане буде стосуватися саме тих, хто збирається здобувати рівень магістра (процедура вступу на бакалаврат в багатьох аспектах відрізняється і мені достеменно невідома). В Чеській Республіці навчання у держаних університетах є безкоштовним, в разі якщо студент вчиться на чеськомовній програмі. Навчання англійською мовою платне.

Крок 1. Подати електронну заявку на навчання. Якщо говорити про Карлів університет, то заявка подається даному сайті шляхом натиснення опції «Založení nové přihlášky». Можливість подання заявки доступна задовго до самого вступу, але й закінчується задовго до нього. У моєму випадку останній термін подання такої заявки був 29 лютого 2016 року (вступні іспити в червні 2016). У Чеській Республіці немає обмежень щодо того, скільки заявок і у скільки навчальних закладів ви можете подати, але якщо потім виявиться, що іспити з декількох обраних вами спеціальностей (у декількох вишах) відбуватимуться одночасно, буде не просто (або й неможливо) розвести їх у часі. Варто сказати, однак, що кожна подана заявка мусить бути оплачена. В різних вишах і в залежності від спеціальності сума може колитися, однак в середньому становить 500 чеських крон. Тому, як правило, чеські студенти не подають 15 заявок на всі можливі й неможливі напрямки.

Крок 2. Чекати. Статус вашої он-лайн заявки буде спочатку «прийнята до навчального відділення», потім «розглядається», потім «схвалена». Згодом на вашій особистій сто-

рінці (яку ви створите під час оформлення заявки) з'являться деталі щодо майбутніх вступних випробувань. А ближче до самих іспитів (орієнтовно за місяць до) вам мають надіслати (звичайною поштою) запрошення на іспити та ідентифікаційний лист (останній необхідно мати з собою при складанні іспитів).

Крок 3. Купити квитки до Чеської Республіки й поїхати на іспити. На моїй спеціальності було два кола випробувань: письмове та усне. Однак є багато таких напрямків, де іспит всього один (швидше письмовий). Письмове коло, як правило, включає в себе тест з іноземної мови (здається, можна обирати з невеликого списку, яку саме іноземну мову ви хочете скласти) та завдання з вашої спеціальності. Усне коло (якщо таке передбачене) доступне тільки для тих вступників, хто були «успішні» при письмовому колі, тобто подолали певну межу в отриманих балах за письмовий іспит. Усний іспит відбувається у формі розмови щодо того, яка мотивація вступника вчитися саме в цьому виші, а також можуть обговорюватися питання щодо конкретної спеціальності. Під час складання вступних випробувань є можливість мешкати в університетському гуртожитку з певною знижкою, про це зазвичай вказують на сайті в розділі інформації для абітурієнтів.

Крок 4. Дочекатися результатів. Я, наприклад, склала останній іспит 9-го червня, а офіційні результати з'явилися на моїй особистій електронній сторінці 30-го.

Крок 5. Пострибати від радості, нестямно галасуючи, бо ви молодчина і вступили, куди й прагнули.

Крок 6. Почати процедуру нострифікації вашого бакалаврського диплому. Цю процедуру можливо здійснити у будь-якому державному виші або в Міністерстві освіти Чеської Республіки. Я вирішила робити це безпосередньо в Карловому університеті. Потрібно написати заяву (зразок на сайті університету), а також підготувати пакет документів: нотаріально завірнену копію бакалаврського диплому та додатку до диплому, нотаріально завірнений переклад диплому та додатку на чеську мову (не потрібно, в разі якщо оригінал англійською). Далі заяву та перераховані документи треба відіслати на адресу Ректорату університету. Я перебувала на той момент в Чеській Республіці і могла занести диплом безпосередньо в необхідний кабінет. Протягом 30 днів потому

вам мусить прийти рішення (поштою) щодо того, чи можна вважати ваш здобутий раніше освітній рівень адекватним, тобто таким, що дозволяє продовжувати навчання в ЧР за обраною вами спеціальністю. Якщо так – ура, якщо ні – в мене немає відповіді на це запитання. Нострифікований бакалаврський диплом вам потрібно буде надати на етапі запису на навчання (який зазвичай відбувається у вересні і формально значить, що ви погоджуєтесь навчатися в конкретному виші).

Крок 7. Зареєструватися в чеському консульстві в Україні на співбесіду для отримання довгострокової візи і збирати необхідні для того документи. Втім, це вже інша історія, яка вимагає окремої розмови.

P.S. Усе написане вище почерпнуто винятково з особистого досвіду. Процедури вступу можуть відрізнятися на інших спеціальностях чи в інших університетах. Тому завжди дізнавайтеся на сайтах актуальну інформацію, пишіть листи працівникам тих закладів, які вас цікавлять, якщо вам щось незрозуміло і т. д. А якщо серед вас є ті, хто цікавиться конкретно соціологією і хоче почути більше про зміст іспитів, які я складала, пишіть і пишайте мене на фейсбуці. At se dař!

Людмила Смоляр відвідувала курси чеської мови при Чеському центрі в Києві та успішно вступила на навчання до Карлового університету.

Міхаїл Шевельов
Я не росіянин
Nejsem Rus

Драматичний сюжет книги відіграється в сучасній Росії, де група терористів займає підмосковну церкву, наповнену людьми, і заявляє вимоги. Автор у швидкому темпі розгортає історію, яка

починається всередині дев'яностих, і двома основними дійовими особами є саме лідер терористів і журналіст – оповідач нарисів, який терористи обрали собі за переговірника. Через їхні долі автор описує останні двадцять років російської історії – від чеченських воєн до війни на сході України. Шевельов намагається відповісти на серйозні питання: як могло статися, що Росія опинилася там, де є, хто винуватий, що з надії на «нову Росію» нічого не залишилося. Винен так чи інакше кожен, тобто всі, або своєю бездіяльністю, чи комфортом, чи невтручанням, або навпаки, діями. Новела написана живою мовою і показує ходьбу навпомацки сьогднішньої російської інтелігенції і простих росіян; змушує подумати про сучасну Росію і її майбутнє. Мова: чеська (переклад Якуб Шедіви). Видавництво: Простор. Рік видання: 2016. Кількість сторінок: 176. Ціна: 177 крон чеських.

Поправка: у минулому числі «Порогі» №5/2016 з технічних причин було неправильно вказані заголовки на стор. 22. Замість заголовків «Іржі Фідлер Україна» та «Світлана Алексієвич Чорнобильська молитва» слід читати «Олег Павлів Страчене кохання» та «Вацлав Гавел Сила Безсилик». Просимо вибачення у читачів за недогляд.

Олена Лань
Бурдебач

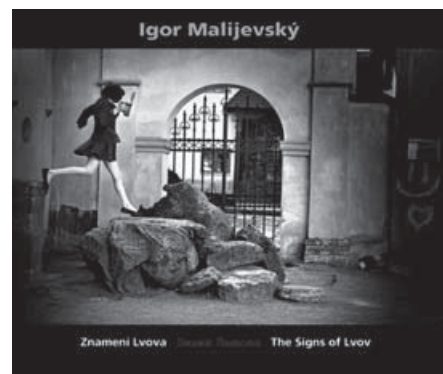
Унікальна сучасна казка «Бурдебач» (Burděbáč) Олени Лань готується до презентації в Празі. Її у електронному вигляді, українською мовою та з 35-ма ілюстраціями словацького художника

Яна Лауки Скорки. Торік вона побачила світ чеською мовою (див. «Пороги» 12/2015, стр. 22), а вперше вийшла, ще без ілюстрацій, на початку 2012 року Це гостросюжетна «міні-енциклопедія» про духів, в яких свято вірили давні слов'яни.

Теперішні діти з легкістю опишуть, як виглядав грецький сатир, але й гадки не мають чим мавка відрізнялася від нявки, чи були у водяника крила, як чаклував полісун і чим давньослов'янська русалка відрізняється від диснейвської Аріель. У слов'янських русалок не було хвостів. А земляний Вій, велетень Лихо, мати нічного жаху Мара? Домовики та польовики? Усі вони були частиною світу уявлень наших прапрапрабабусь. Зовнішність героїв «Бурдебача» відповідає науковим дослідженням провідних етнографів (окрім того, що вони вправно носять джинси). Чаклуть казкові персонажі також цілком архаїчно, як у старовину, зате решта – сучасний «екшин». Полюють на те, що погано лежить у наших з вами домівках, живуть у чоботах, їздять верхи на ящірках, закохуються, б'ються, зраджують та рятують одне одного у вирі війни між силами Добра і Зла за Зачарований ліс.

Крім української, «Бурдебач» вже розмовляє російською та чеською мовами. Російськомовна електронна версія книги ілюстрована тільки частково – чеським художником Олдріхом Еленем. У Чехії казку рекламують, як «фентезі для дорослих та дітей». У електронній версії (epub) книга продається, Google Play, iTunes, Bookmate, Casadellibro, Ciando, Kobo Books.

Ігор Малієвський
Znamení Lvova
Знаки Львова
The Signs of Lvov

Оригінальна авторська публікація під назвою «Знаки Львова» подає незвичайне поєднання фотографії та писаного слова. Поет, романіст і художній фотограф Ігор Малієвський через вражаючі чорно-білі фотографії зображає нинішній Львів. Місто, повне відображень своєї колишньої слави, дивовижних контрастів і щирої духовності. Поетика фотографій Малієвського часто переходить у розповідь про те чи інше місце, і призводить до загального екзистенціального перекриття. Своєрідні супровідні тексти автор десь зображає у формі уривків розмов із унікальними жителями міста, а десь іронічними або поетичними фразами оповідає нариси про короткі зустрічі. Книга вийшла трьома мовами – чеською, українською (у перекладі Ірини Забіяки) та англійською. Видавництво: Кант, 96 сторінок, рік видання: 2016. Звичайна ціна: 342-450 крон чеських.

gd3

Vizitky, logotypy,
webové stránky
pro Vaši firmu

www.gd3.cz

Порогі – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 6/2016, рік XXIV. Підписано до друку 10 серпня 2016 року. Ел. пошта: porohy@seznam.cz. Інтернет-адреса: www.ukrajinci.cz/ua/casopys-porohy/. Номер готували: Богдан Райчинець, Богдан Червак, Максим Мельник, Міла Пономаренко, Оксана Процюк, Інджіх Гінтер, Яна Гавлігерова, Людмила Сморяк, Олекса Лівінський. Використовуються повідомлення інформантів та ілюстрації з відкритих джерел. Художнє оформлення та верстка: Тереза Меленова, Мартіна Донатова. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і виправляти мову, не поділяти поглядів автора. Рукописи не повертаються. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Видає: спільнота «Українська ініціатива в ЧР», ДНМ, Воцелова 3, 12000, Прага 2, ЧР, uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz. Тел.: +420221419821. Ід. номер: 60448296. Розрахунковий рахунок: 1925774379/0800. Реєстрація: МК ЧР/7044. **Porohy** – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12-krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «poroh» – práh domu, říční práh. Č. 6/2016, ročník XXIV. Uzávěrka: 10. srpna 2016. E-mail: porohy@seznam.cz, web: www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy/. Číslo připravili: Bohdan Rajčinec, Bohdan Červak, Maksym Melnyk, Mila Ponomarenko, Oksana Procjuk, Jindřich Ginter, Jana Havlígerová, Oleksa Livinsky. Používáme zprávy informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. Grafika: Tereza Melenová, Martina Donátová, www.gd3.cz. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: spolek «Ukrajinská Inicijativa v ČR», sp. zn. L 6121 vedená u Městského soudu v Praze, adresa: DNM, Vocelova 3, 12000, Praha 2, ČR. uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz. www.ukrajinci.cz. Tel.: +420221419821. IČO: 60448296, číslo účtu: 1925774379/0800, registrační číslo: MK ČR/7044.

HLEDÁME VÁS!

Nepotřebujete žádné
ZKUŠENOSTI A SVOU PRÁCI
i mzdu máte u nás jistou.

OZVĚTE SE NÁM!

+420 725 556 431

michal.maly@cz.mcd.com

www.mcdonaldsprace.cz

День Незалежності України (25!)

Запрошуємо у неділю,

28 серпня 2016

початок о 15.00 год.

Tiskárna na vzduchu,

Areál Výstaviště 67,

Praha 7 – Holešovice

Українські гурти, музика, закуска...

Безкоштовний вступ

інформація:

www.ukrajinci.cz

